

DRŽAVA

Kancelarija za ljudska i manjinska prava

Prikupljeni anketni listići iz jedinica lokalne samouprave o broju zaposlenih i korišćenju jezika i pisama nacionalnih manjina

21.VEK

Romska naselja
u Slovačkoj opasana
zidinama

Broj 3 | JUL 2013

Minority News

besplatan mesečni bilten o životu manjinskih zajednica u Srbiji

Da li je zakon u suprotnosti sa Ustavom Republike Srbije?

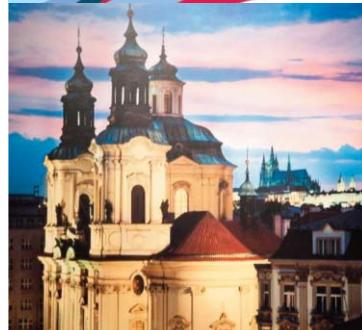
U iščekivanju odluke Ustavnog suda o
Zakonu o Nacionalnim savetima
nacionalnih manjina

**Nedim
Sejdinović**

Država treba da
bude garant
opstanka medija na
jezicima nacionalnih
manjina

ČEŠKA ZAJEDNICA

Dani Praga u
Beogradu

MAKEDONSKA ZAJEDNICA

Izložba fotografija
Ljupča Ilievskog

BUGARSKA ZAJEDNICA

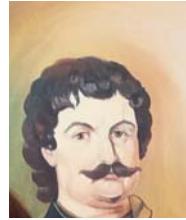
Dimitrovgrad, ul.Balkanska bb
Димитровград, ул. Балканска 66

Platforma o zaštiti
prava Bugara u Srbiji

Iz češke zajednice

Trka srpsko-češkog prijateljstva

Iz grčke zajednice

Figura Rige od Fere uskoro u Jagodini

Iz mađarske zajednice

Završio se VII po redu Kamp Hora u Kikindi

Iz romske zajednice

Mere za smanjenje broja tražilaca azila

Iz bunjevačke zajednice

Svečanost i zahvalnost za zlatni žitni ro

uvodnik

Država u 21. veku poštuje pravo

Savremeni politički i pravni sistemi nisu dovoljno moćni da ukinu mržnju i verovatno nikada neće biti u stanju da na taj način oblikuju svest pojedinca, ali su svakako moći da osude i sankcionisu svaki oblik diskriminacije u društvu. To je sasvim dovoljno.

Kao civilizacijska tekovina, ljudska prava, kao i kolektivna prava koja proističu iz posebnosti određene društvene grupe, imaju univerzalni značaj i služe, između ostalog, i kao prevencija svakog oblika diskriminacije, bez obzira na formu političke vladavine, političku kulturu ili karakter političkog sistema. Ljudska i manjinska prava garantuju slobodu i ravnopravnost svakom građaninu i svakoj društvenoj grupi, u republici, monarhiji, konzervativnom ili modernom društvu. Ljudska i manjinska prava u svakom obliku vladavine treba da budu zakonom zaštićena.

Svet se, u 21. veku, oko značaja ljudskih i manjinskih prava načelno složio, ali se ipak događa da države vrše diskriminaciju, ne sankcionisu govor mržnje i tolerišu nasilje prema pripadnicima manjinske populacije. Čitave grupe značajne brojnosti su diskriminisane zbog svoje različitosti od većine. Diskriminacije su često izraženije ukoliko su razlike između većine i manjine manje. Mada su sličnosti uvek veće od razlika, bar kada govorimo o ljudskom rodu.

Država absolutne moći i absolutnog suvereniteta više ne postoji, kao što ne postoji ni država u kojoj su svi građani istog etničkog porekla, političke, seksualne i druge orientacije. Poštovanje tuđih prava deo je međunarodnih obaveza država i moćan internacionalni sistem reaguje kada se nekoj grupaciji u bilo kojoj državi i po bilo kom osnovu krše individualna ili kolektivna prava. Tako bi trebalo da bude i jeste u sve većoj meri.

Naravno, postoje različite države i svaka se na svoj način ophodi prema svojim građanima. Taj odnos govori mnogo o jednoj državi, a pre svega o stepenu civilizacijskog razvoja, možda mnogo uverljivije nego stepen tehnološkog razvoja ili nivo razvijenosti institucija, zakonodavstva ili drugih političkih procedura.

U Srbiji žive pripadnici 30 različitih nacionalnih zajednica!

Kancelarija za ljudska i manjinska prava

Prikupljeni anketni listići iz jedinica lokalne samouprave o broju zaposlenih i korišćenju jezika i pisama nacionalnih manjina

Velika većina jedinica lokalne samouprave uzela je učešće u prikupljanju zahtevanih podataka, tako da je u Kancelariji za ljudska i manjinska prava počela njihova obrada

Uokviru svog delokruga, Kancelarija za ljudska i manjinska prava je, između ostalog, zadužena i za izradu državnih izveštaja o sprovođenju međunarodnih ugovora iz oblasti manjinskih prava čija je Republika Srbija potpisnica, a koje dostavlja nadležnim telima Saveta Evrope.

U oceni izvršavanja preuzetih obaveza, monitoring tela donose mišljenja i obavezujuće preporuke. U njihovim nalazima, između ostalog, konstatovana je nedovoljna zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina i u upravama jedinica lokalne samouprave, kao i nedovoljno korišćenje manjinskih jezika u njihovom radu. Budući da u Republici Srbiji ne postoji zakonska obaveza vođenja kadrovskih evidencija o nacionalnoj pripadnosti, kao ni evidencije o govornicima manjinskih jezika zaposlenih u upravama jedinica lokalne samouprave, da bi se stekla realna slika stanja u toj oblasti bilo je neophodno prikupiti podatke.

Polazeći od toga da prati položaj pripadnika nacionalnih manjina koji žive na teritoriji Republike Srbije i ostvarivanje manjinskih prava, Kancelarija za ljudska i manjinska prava preduzela je aktivnosti radi prikupljanja podataka o nacionalnoj pripadnosti i maternjem jeziku zaposlenih u upravama jedinica lokalne samouprave. U tom smislu, pripremila je anketne listiće i sastavila upitnike, a zatim angažovala uprave jedinica lokalne samouprave da među svojim zaposlenima sprovedu anketu o nacionalnoj pripadnosti i maternjem jeziku i popuni odgovarajuće upitnike.

Anketa je bila dobrovoljna i anonimna i sprovedena je u periodu maj-juli 2013. godine. Na osnovu podataka iz anketnih listića, u jedinicama lokalne samouprave popunjavani su uputnici, koji su, osim podataka iz ankete, sadržavali i podatke o upotrebi jezika i pisama nacionalnih manjina koji su u službenoj upotrebi u radu jedinice lokalne samouprave i obraćanju stranaka na maternjem jeziku i onda kada on nije u službenoj upotrebi. Anketom su bile obuhvaćene sve jedinice lokalne samouprave u centralnoj Srbiji, a posebno gradske opštine gradova Beograda, Vranja, Niša i Požarevca. Slične podatke iz jedinica lokalne samouprave u AP Vojvodini prikupio je Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice pre par godina.

Konstatovana je nedovoljna zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina i u upravama jedinica lokalne samouprave, kao i nedovoljno korišćenje manjinskih jezika u njihovom radu

Imajući u vidu da je anketa bila sprovedena na dobровoljnoj osnovi, izvesno je već sada da nećemo imati potpunu i preciznu sliku o zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u upravama jedinica lokalnih samouprave, odnosno o broju govornika manjinskih jezika, ali će nam biti omogućeno da po prvi put sagledamo to pitanje na osnovu raspoloživih, makar i delimičnih, podataka.

Dobijeni podaci će se osim za pripreme izveštaja o sprovođenju međunarodnih ugovora u oblasti manjinskih prava koristiti i za izradu analiza i informacija za potrebe državnih organa i međunarodnih tela o položaju nacionalnih manjina u Republici Srbiji, a mogu biti korišćeni i kao empirijski pokazatelji za eventualno unapređenje zakonodavnog okvira i prakse u pogledu obezbeđenja nacionalnim manjinama jednakog pristupa javnim službama.

Prikupljanje podataka o nacionalnoj pripadnosti i maternjem jeziku zaposlenih u upravama jedinica lokalne samouprave odvija se istovremeno sa pripremama za izradu Trećeg periodičnog izveštaja o primeni Evropske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima u Republici Srbiji. Dobijeni podaci iz jedinica lokalne samouprave, posebno iz onih u kojima je u službenoj upotrebi neki od manjinskih jezika biće osnov za ilustraciju ispunjavanja obaveza iz tog međunarodnog ugovora.

Ustavni sud o Nacionalnim savetima nacionalnih manjina

Da li zakon uskraćuje ustavom zagarantovana prava pripadnicima manjinskih zajednica i da li je zakon u suprotnosti sa Ustavom?

Pred Ustavnim sudom Srbije održana je javna rasprava o oceni ustavnosti 14 odredaba Zakona o Nacionalnim savetima nacionalnih manjina koji, između ostalog, definiše nadležnosti tih Saveta i njihov odnos prema republičkim, pokrajinskim i lokalnim organima.

Pojedini inicijatori ocene ustavnosti istakli su da neke odredbe Zakona o nacionalnim savetima uskraćuju nacionalna prava pripadnika nacionalnih manjina, dok drugi smatraju da zakonska rešenja narušavaju ustavna načela.

Poznato je da je pravo svakog građanina Srbije da bira i da bude biran. Kada su u pitanju pripadnici nacionalnih manjina to pravo, koje garantuje Ustav Republike Srbije, podrazumeva da pripadnik etničke manjine između ostalih garantovanih prava ima pravo da bude biran za člana Nacionalnog saveta nacionalne manjine. Međutim, određeni predstavnici nacionalnih manjina smatraju da im je upravo to pravo uskraćeno s obzirom da je neophodno da se pripadnici nacionalnih manjina prethodno registruju, odnosno upisu u poseban birački spisak u organima lokalne samouprave.

Za pripadnike određenih nacionalnih manjina u Srbiji takva odredba predstavlja problem jer ih stavlja u neravnopravan položaj sa građanima koji nisu pripadnici nacionalne manjine i koji se o svojoj pripadnosti ne treba da se izjašnjavaju na takav način već prema odredbi Ustava bezuslovno ostvaruju svoje pravo.

Predsednik Hrvatsko-bunjevačko-šokačke stranke Blaško

Država bi trebalo da bude iznad svega i da ne primorava pripadnike nacionalnih manjina da pred opštinskim organima dokazuju da su pripadnici manjine

Temunović tvrdi da je ovim zakonom pripadniku nacionalne manjine uskraćeno pravo da bira i da bude biran za člana Nacionalnog saveta nacionalne manjine. On je istakao da svako uslovljavanje znači da ostvarivanje ustavnih prava nije slobodno, jer je pripadnik manjine dužan da se izjasni o svojoj pripadnosti.

"Nacionalni saveti ovim zakonom uskraćeni su za nacionalna prava i otežan im je put za političko i društveno delovanje. Država bi trebalo da bude iznad svega i da ne primorava pripadnike nacionalnih manjina da pred opštinskim organima dokazuju da su pripadnici manjine", rekao je Temunović.

Iako je za državu u pitanju više formalni i tehnički postupak utvrđivanja broja birača kako bi se sproveli izbori za Nacionalne savete nacionalnih manjina, za određene predstavnike nacionalnih manjina takav postupak predstavlja nepremostivu prepreku u ostvarivanju

sopstvenih prava. Ustavni sud treba da utvrdi da li su odredbe iz stava 2 člana 32. Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina u skladu sa Ustavom.

Stav 2 iz člana 32 glasi: " Poseban uslov za sticanje aktivnog biračkog prava za neposredan izbor članova Nacionalnog saveta je upis u poseban birački spisak nacionalne manjine, u skladu sa odredbama ovog zakona".

Poseban birački spisak nacionalne manjine, koji se po prvi put utvrđuje Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, ne samo da je uslov za ostvarivanje biračkih prava za pripadnike nacionalnih manjina, već od spiska

Nacionalni saveti ovim zakonom uskraćeni su za nacionalna prava i otežan im je put za političko i društveno delovanje

Ustavni sud o Nacionalnim savetima nacionalnih manjina

zavisi i način organizacije izbora.

Član 29 govorи da će se neposredni izbor za nacionalne savete održati ako se do dana raspisivanja izbora, na poseban birački spisak nacionalne manjine upiše više od 50% od ukupnog broja pripadnika nacionalne manjine prema poslednjem popisu stanovništva umanjenog za 20%.

Nadležnosti saveta i osnivačka prava

Inicijatori ocene ustavnosti Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina smatraju da se iz zakonske definicije i pravnog položaja nacionalnog saveta jasno može zaključiti da nacionalni savet nije državni organ niti organ političko-teritorijalne decentralizacije te ni ne može imati nadležnosti, već samo pojedina javna ovlašćenja koja su u skladu sa zakonom.

Stoga se osporava nacionalnim savetima mogućnost prenosa osnivačkih prava u oblasti obaveštavanja. Prema tumačenju inicijatora, Republika, Autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, kao osnivači javnih preduzeća i ustanova ne mogu putem sporazuma sa nacionalnim savetom da prenesu u celini ili delimično osnivačka prava nad javnim preduzećem ili ustanovom. Takva praksa je do sada postojala u oblasti javnog informisanja za koju inicijatori ocene ustavnosti smatraju da nije u skladu sa Ustavom i principima samouprave odnosno da daleko prevaziđa pravne mogućnosti predviđene zakonima.

Određeni mediji, koji imaju izuzetan značaj za pripadnike nacionalnih manjina, dobili su nacionalne savete za

Pred Ustavnim sudom takođe su osporavane odredbe Zakona kojim se uređuje pravo nacionalnih saveta da osnivaju ustanove i privredna društva za obavljanje novinsko-izdavačke delatnosti

osnivače što je i bio povod da se pokrene inicijativa pred Ustavnim sudom Srbije. Đorđe Vukadinović iz Nove srpske političke misli, koji je bio jedan od učesnika rasprave, smatra da prema postojećoj zakonskoj definiciji nacionalni saveti nacionalnih manjina narušavaju zasnovanost Srbije na vladavini prava u uslovima građanske demokratije, jer tim telima "koji predstavljaju etnose, a ne građane", prenosi široka i nedovoljno specifikovana ovlašćenja. On je dodao da zakonska rešenja o nacionalnim savetima prevaziđa okvire samouprave i narušavaju načela Ustava.

Pravo saveta na osnivanje medija, ustanova i privrednih društava

Pred Ustavnim sudom takođe su osporavane odredbe Zakona kojim se uređuje pravo nacionalnih saveta da osnivaju ustanove i privredna društva za obavljanje novinsko-izdavačke i radio-televizijske delatnosti, kao i mogućnost prenosa osnivačkih prava na nacionalni savet. Predstavnik Asocijacije nezavisnih elektronskih medija advokat Slobodan Kremenjak smatra da se citiranim odredbama narušava jedinstvo pravnog poretku u Srbiji i zato što se odredbama sistemskih zakona u ovoj oblasti država opredelila za dualni medijski sistem, odnosno javni servis i komercijalne medije.

Iz zakonske definicije i pravnog položaja nacionalnog saveta jasno se može zaključiti da nacionalni savet nije državni organ niti organ političko-teritorijalne decentralizacije te ni ne može imati nadležnosti, već samo pojedina javna ovlašćenja koja su u skladu sa zakonom

Kako je objasnio, postoji zabrinutost da se ovim Zakonom kreira i treći model medija koji nisu ni javni servis niti komercijalni mediji, čime se narušava jedinstvo pravnog poretku, jer su građani koji prate program tih medija u podređenom položaju pošto su takvi mediji lišeni sistemskih mehanizama zaštite uređivačke politike.

"Ovde se radi o malim tržištima na kojem je teško opstati bez podrške države", ukazao je Kremenjak.

Prema rečima Snežane Pečenčić iz Ministarstva za kulturu i informisanje, pojedine odredbe Zakona o Nacionalnim savetima nacionalnih manjina zadiru u oblast Zakona o radiodifuziji i Zakona o javnom informisanju.

"One mogu dovesti do remećenja nezavisnosti rada javnih servisa ukoliko bi nacionalni saveti neposredno imali mogućnost da utiču na programsku strukturu javnog servisa", smatra Pečenčić.

Varadi: Kulturna autonomija doprinosi jedinstvu društva

Akademik Tibor Varadi mišljenja je da je Zakon o Na-

Ustavni sud o Nacionalnim savetima nacionalnih manjina

Ovaj zakon se primenjuje više od tri godine i svi problemi su se rešavali unutar pravnog sistema Srbije i nije bilo potrebe za obraćanjem Strazburu

Tibor Varadi

cionalnim savetima nacionalnih manjina doprineo kompleksnijem uvažavanju i percepciji građanskih vrednosti

u Srbiji i istakao da kulturna autonomija ne znači teritorijalnu autonomiju, već da doprinosi jedinstvu u društvu. "Ovaj zakon se primenjuje više od tri godine i svi problemi su se rešavali unutar pravnog sistema Srbije i nije bilo potrebe za obraćanjem (sudu za ljudska prava u) Strazburu", rekao je Varadi.

Dodao je da je ustavna obaveza državnih vlasti da stvori okvire samouprave i naglasio da je besmislena inicijativa koja osporava prenošenje nadležnosti na organe lokalne samouprave, jer je "teško zamisliti lokalnu samoupravu bez učešća u odlučivanju".

"Teško je videti kako bi se moglo ostvariti pravo nacionalnih manjina na samoupravu, ako ne bi mogla da im se prenesu osnivačka prava na nacionalne savete", smatra Varadi dodavši da ne vidi ustavnu normu koja bi zakonodavca u tome onemogućila.

Zamenik Zaštitnika građana Goran Bašić obavestio je sud da Zaštitnik građana priprema mišljenje u vezi sa Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjina i da će ono Ustavnom судu i Ministarstvu pravde i državne uprave biti uskoro dostavljeno.

UMESTO ZAKLJUČKA

Da li je ugrožena država, pravni sistem ili prava pripadnika manjinskih zajednica?

Argumenti koji su izneti u javnosti tokom rasprave o statusu Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina najvećim delom se temelje na dve osnovne prepostavke:

1. država i jedinstvo pravnog poretku su i neprikosnoveni te iz toga proizilazi da ni jedan zakon, institucija ili organ ne može imati drugačiju poziciju i funkciju sem one koje je predviđena zakonom i koja je u skladu sa Ustavom

2. država, zakoni i sam Ustav postoje radi obezbeđivanja, zaštite i razvoja demokratije, u kojoj bi građani i njihova prava trebali biti okosnica svih institucija i svih pravila i procedura.

Dok jedni državu posmatraju kao krut, sporomenjajući mehanizam i sistem koji funkcioniše po strogim pravilima, drugi se vraćaju na početak i postavljaju pitanje da li je moguće da država u centar svoje egzistencije i svojih aktivnosti postavi građanina i njegove interese, potrebe i prava.

Vreme potrebno za promenu, usklađivanje i primenu zakona često obesmisli sam proces unapređenja sistema i demokratije. Nekad je logika vremena i potreba građana ono što dominantno određuje praksu i život u njoj.

Država, koliko god bila efikasna često zaostaje za praksom. Taj uvek prisutni i moći strah od promena unutar državnog aparata učini da se smisao političkog delovanja čitavih generacija svede na borbu za priznavanje određenih prava ili statusa.

Nacionalne manjine u Srbiji imaju zakonom uređen status koji je mnogo bolji nego što je bio pre donošenja Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina. U tome se ključni učesnici procesa regulisanja statusa manjinskih zajednica slažu.

Razlike koje nastaju su više filozofske nego razlike u politikama ili namerama. Jasno je da su sa jedne strane oni koji državu vide na tradicionalan način, kao nosioca suvereniteta i organizaciju čija je zaštita suština svake politike. Na drugoj strani je pragmatični utilitaristički pogled na stvarnost koji uočava mogućnosti i ne želi da razume prepreke.

Pronalaženjem kompromisa i javnom raspravom o Zakonu Srbija gotovo neprimetno dobija na kvalitetu u samoj proceduri donošenja zakona i razvija kulturu dijaloga, koja se vrlo retko pojavljuje kod nas.

Nedim Sejdinović, predsednik Izvršnog odbora Nezavisnog društva novinara Vojvodine

Država treba da bude garant opstanka medija na jezicima nacionalnih manjina

Nedim Sejdinović je dobro poznato novinarsko ime, ali i intelektualac koji duboko promišlja i intenzivno oseća društvene probleme i spreman je o njima otvoreno i direktno da razgovara. Svojim stavom i jasnim izražavanjem u teškim vremenima za novinarstvo i medije generalno, Nedim Sejdinović podseća i kakav bi novinar trebalo da bude i koje vrline krase građanina. Ipak, o Nedimu su se možda najjasnije izjasnili u komisiji za dodelu nagrade "Biljana Kovačević Vučo" koji su za njega rekli da je izuzetno doprineo unapređenju i zaštiti ljudskih prava tako što se značajno angažovao na promociji kulture tolerancije i građanskih vrednosti u Vojvodini i Srbiji u poslednje dve decenije. Sejdinović je jedna od najzaslužnijih osoba za uspešnu inicijativu da ulice u centru Novog Sada i u centru Pančeva ponesu ime Srđana Aleksića, mladića koji je u ratu u BiH žrtvovao život kako bi odbranio svoga komšiju Bošnjaka Alenu Glavoviću. Sejdinović je i glavni operativac koalicije nevladinih organizacija Građanska Vojvodina i predsednik Izvršnog odbora Nezavisnog društva novinara Vojvodine. Sejdinović je tokom ove godine izdao i knjigu novinskih eseja „Zatvorski sindrom“, u kojoj se obračunava sa nagomilanim nacionalističkim predrasudama u Srbiji, kao i zbirku priča „San svakog upaljača“, u kojoj se na ironično-komičan način takođe bavi sa stereotipima naše svakidašnjice. Svojim celokupnim angažmanom u poslednje dve decenije, Sejdinović je sebe uvrstio u vodeće građanske intelektualce u Vojvodini i šire.

Sa Nedimom smo razgovarali o medijima, manjinama, zakonima i mnogo čemu drugome i kao što smo očekivali uvek smo dobili jasne i nedvosmislene odgovore za koje verujemo da će umnogome pojasniti stanje u medijima u Srbiji.

MN - Da li smatrate da je stanje u domaćim medijima gore nego što je bilo pre 5 ili 10 godina?

Sejdinović: Nažalost, stanje u medijima, kada govorimo o profesionalnim standardima, danas je unekoliko gore nego pre pet ili deset godina. Ponovo na sceni imamo govor mržnje i pozive na linč. Atmosfera s vremena na vreme podseti na devedesete godine, period kada su većina naših medija i veliki broj novinara doživeli profesionalni i etički sunovrat. U poslednje vreme, veoma opasnu i indikativnu eskalaciju kršenja etičkih i

Intervju

profesionalnih normi, drastičnu političku instrumentalizaciju medija, imali smo u periodu kada je dominantna i "traumatična" tema u javnosti bio Predlog deklaracije o zaštiti ustavnih i zakonskih prava Autonomne Pokrajine Vojvodine. Tada je bilo primera i direktne, ogoljene cenzure, kao što je to bio slučaj u novosadskom listu "Dnevnik", kada su iz preloma, od strane političkog komesara, izbačeni prilozi redovnih kolumnista koji su se kritički odnosili prema besmislenom i propalom mitingu "Stop razbijanju Srbije", koji je održan u Novom Sadu 12. aprila ove godine, a u organizaciji stranaka koji čine vladajuću koaliciju u Srbiji.

Nezavisno društvo novinara Vojvodine monitorovalo je izveštavanje šest dnevnih listova i tri nedeljnika (o decentralizaciji, regionalizaciji i položaju AP Vojvodine) upravo u aprilu 2013. godine i rezultati do kojih smo došli nisu nikako ohrabrujući. Ne samo da smo beležili neuravnoteženo izveštavanje, ne samo što je u pitanju politička instrumentalizacija medija, već je bilo primera, kako rekoh, i eklatantnog govora mržnje i poziva na linč, stvaranja uzavrele političke atmosfere po ugledu na devedesete.

Politička instrumentalizacija medija je konstanta na ovim prostorima, a koliko god vlast strastveno želela da kontroliše medije, toliko se i sami mediji i novinari nude da budu saradnici vlasti, kroz cenzuru i autocenzuru. Mediji i novinari su nažalost u lancu korupcije, a to je pokazao i Izveštaj o pritiscima i kontroli medija u Srbiji Saveta za borbu protiv korupcije pokojne Verice Barać, objavljen u septembru 2011. godine. Situacija se ne menja i nova vlast samo preuzima dizgine kontrole nad medijima. U ovom trenutku, situacija izgleda prilično beznadežna, jer prema istraživanju NDNV-a među vojvođanskim novinarima, većina njih je izgubila iluziju da je moguće profesionalno obavljanje novinarskog posla u ovakvim okolnostima. Mnogi od njih bi najradije napustili novinarski posao, jer on ne nudi skoro nikakvu satisfakciju, niti profesionalnu, niti etičku, niti finansijsku, niti novinari imaju ugled u društvu."

MN - Koji su najveći problemi medija u obavljanju važne društvene funkcije kao što je informisanje?

Sejdinović: Postoji čitav niz problema, a jedan od njih je svakako i velika ekomska kriza kojoj se u Srbiji ne nazire kraj. Mediji su bili prvi na udaru, a situacija se samo pogoršava iz dana u dan. Da bi opstali, veliki broj medija pravi aranžmane sa predstavnicima vlasti ili drugim ekonomskim moćnicima. Neki od njih i nemaju pravo da se nazivaju medijima jer predstavljaju mafijaško-reketaške projekte.

Sa druge strane, nepovoljna zakonska regulativa, nepoštovanje postojećih zakona, nesprovođenje Medijske strategije, i ukupni pravni haos u kojem mediji funkcionišu značajano je doprineo teškoj situaciji.

Novi mediji i internet ugrozili su tradicionalne medijske platforme, jer se naši vlasnici, urednici i novinari u velikom broju slučajeva nisu snašli u novom tehnološkom okruženju. Ne treba zaboraviti da mi živimo u vremenu kada su i najveći svetski medijski projekti u dubokoj krizi. Činjenica je i da građani u Srbiji ne prepoznaju kvalitetan medijski sadržaj i da su skloniji senzacionalističkom, pogromaškom, neprofesionalnom novinarstvu, što dodatno ugrožava one medije koji koliko-toliko obavljaju onu društvenu funkciju koji bi po definiciji trebalo da imaju.

Tu je naravno i tradicija slugeranskih novinarstva, koju nikako ne treba smetnuti s uma.

MN - Koje probleme smatrate najvećim kada je upitanju informisanje nacionalnih manjina?

Sejdinović: Mediji na jezicima nacionalnih manjina pate od istih problema kao i većinski, s tim što je njima situacija još nepovoljnija jer imaju suženo tržište i znatno manji opseg delovanja. Nacionalni saveti kao osnivači medija pokazali su se kao dobro rešenje za opstanak, ali ne i za slobodu medija na manjinskim jezicima. I ovi mediji su skloni jakoj političkoj instrumentalizaciji, a to je pokazalo istraživanje o izveštavanju manjinskih medija u predizbornoj utakmici 2012. godine. To istraživanje, koje je sprovedlo Nezavisno društvo novinara Vojvodine, uz podršku OEBS-a, konstatovalo je krajnju neuravnoteženost u izveštavanju i nepoštovanje profesionalnih standarda. Podsetiću vas na pismo koje je grupa nezavisnih mađarskih intelektualaca uputila tadašnjem ministru kulture Predragu Markoviću 2011. godine u periodu donošenja Medijske strategije. Oni su reagovali na političke smene u pojedinim medijima na mađarskom jeziku i konstativali da „događaji na medijskoj sceni, na jezicima nacionalnih manjina, ukazuju na to da nacionalni saveti drže monopol nad manjinskim medijima i da oni u velikom broju slučajeva predstavljaju tek glasilo manjinskih političkih partija ili elita”.

MN - Da li verujete da će novim zakonom situacija biti bolja i u kom segmentu bi novi zakon mogao da unapredi informisanje manjinskih zajednica u Srbiji?

Sejdinović: Teško je reći šta novi zakon donosi pošto naše udruženje još ne zna kako će on na kraju izgledati. Mislim na Zakon o javnom informisanju i medijima. Podsećam da je raspuštena stručna radna grupa i da se zakon sada "delje" u nekim uskim, tajnim krugovima. Ono što smo saznali jeste da će odredbe zakona koje se tiču manjinskih zajednica biti značajno sužene i da će biti ostavljeno novom Zakonu o nacionalnim savetima da definišeblast informisanja. Ne mislim da je to srećno rešenje, pogotovo s obzirom na to da medijska i novinarska udruženja nisu uključena u izradu ovog, potonjeg zakona.

Naše udruženje je insistiralo da se pored prava u zakonu

Intervju

Jasno je da mediji na jezicima nacionalnih manjina jesu ne samo informativno, već i kulturno i nacionalno dobro. Ali to što su kulturno i nacionalno dobro ne znači da njime treba da upravljaju politički komesari i osobe bez integriteta, i da sloboda medija i novinara bude ugrožena.

definišu i obaveze osnivača (nacionalnih saveta), kako bi se obezbedila nezavisna uređivačka politika odnosno medijske slobode. Odnosno, kako bi se izbeglo da ti mediji budu puko "glasilo manjinskih političkih partija ili elita". Ova naše zalaganje naišlo je na oštro protivljenje pojedinih manjinskih elita.

Jako je dobro što će u novom Zakonu o javnom informisanju (to će, prema našim informacijama, ostati) biti definisan javni interes i što je kao javni interes prepoznato i informisanje na jezicima nacionalnih manjina, ali i interkulturalnost. S obzirom da će država, po slovu Medijske strategije, finansirati javni interes u medijima, to znači da će biti stvorena mogućnost razvoja medijske scene na manjinskim jezicima. Naravno, uvek postoji problem oko implementacije zakona u Srbiji, ali tu bi organizacije civilnog društva, ali i institucije koje se bave zaštitom manjinskih prava, trebalo da imaju proaktivnu ulogu.

Međutim, plašim se da, na kraju dugogodišnje balade o medijskim reformama, novi zakoni neće doneti značajne promene na medijskoj sceni, pogotovo neće garantovati povlačenje države iz medijske sfere, jer se politički moćnici teško odriču direktnog uticaja na uređivačku politiku. Možda će dogovor većinskih i manjinskih političkih elita dovesti do toga da imamo dodatnu unifikaciju manjinskih informativnih scena pod okriljima nacionalnih saveta, a to nikako nije dobro rešenje. Treba uvek reći da mediji u javnom vlasništvu nisu za vlast značajni samo kao propagandno sredstvo, već i kao mesto gde mogu da se zaposle partijski kadrovi. Mislim da prava nacionalnih manjina ne treba poistovećivati sa pravom na zapošljavanje u javnom sektoru.

MN - U kojoj meri je ekomska kriza uticala na medije u Srbiji i na koji način?

Sejdinović: Ekomska kriza je samo pogoršala loš položaj medija u Srbiji i dodatno pojačala njihovu zavisnost od vlasti i političkih i ekonomskih moćnika. Trenutno u Srbiji ne postoje, ili ja bar za njih ne znam, nezavisni mediji kada je reč o tradicionalnim platformama. Sloboda se donekle preselila na internet, mada smo svedoci da i tu dolazi do ozbiljnog prestrojavanja i da donedavno

nezavisni i kritični mediji postaju glasnogovornici vlasti. Ozbiljan informativni sadržaj košta, a građani kod nas nisu njegovi kupci. Ako žele da postoje, mediji moraju da traže finansijera, koji ima svoje zahteve. Nažalost, neki mediji u tome nemaju meru i spremni su da gaze sve oko sebe, i sami sebe, da bi opstali. Sve to, na kraju, nanosi ozbiljnu štetu našem društvu, građanima, a i samim novinarima, koji nose frustracije jer su izgubili pravo da profesionalno obavljaju svoj posao.

Čini se da je za ovakvo stanje u najvećoj meri upravo odgovorna država, koja je svojim nečinjenjem ili činjenjem, doveća medije na ivicu ponora, slabe medije sklone svim vrstama kompromisa, medije koje je lako uceniti, novinare koji su taoci ne samo moćnika nego i vlasnika i urednika medija. U pitanju je, po mom mišljenju, strategija organizovanog haosa, jer neregularno tržište upravo omogućava instrumentalizaciju medija i njihovu kontrolu.

MN - Koliko su mediji nacionalnih manjina u Srbiji profesionalni i odgovorni?

Sejdinović: Već sam u jednom o prethodnih pitanja rekao da manjinski mediji pate od problema koji imaju i većinski. Ponekad, u manjinskim zajednicama ne postoji dovoljno jaka kritička javnost da bar ukazuje na instrumentalizaciju medija. To je proizvod i getoizacije koja se po raznim osnovama sprovodi u našem društvu, odnosno nedostatku komunikacije među nacionalnim zajednicama. Zbog toga, između ostalog, naše udruženje insistira na interkulturalnosti, koja ima ogroman značaj, pogotovo u Vojvodini.

Postoje neki krugovi koji su osobito kritični prema kvalitetu informisanja na jezicima nacionalnih manjina i oni veoma često imaju dobru podlogu za tu kritiku. Ali, nikako ne smemo manjinske medije posmatrati odvojeno, jer oni jesu deo ukupnog medijskog prostora u Srbiji, koji je, kako sam prethodno govorio, u katastrofalnom položaju. Manjinski mediji bi međutim trebalo da otvaraju nove horizonte slobode i budu primer većini, a to nije nemoguće. Setimo se kakav je ugled imao nekada "Mađar so", koji je po proceni medijskih stručnjaka svojevremeno bio najbolji dnevni list koji je izlazio na našim prostorima. To se dešavalo kada su urednici i novinari imali nezavisan položaj. A tada su i građani rado čitali ovaj list i kupovali ga.

Jasno je da mediji na jezicima nacionalnih manjina jesu ne samo informativno, već i kulturno i nacionalno dobro. Ali to što su kulturno i nacionalno dobro ne znači da njime treba da upravljaju politički komesari i osobe bez integriteta, i da sloboda medija i novinara bude ugrožena. Ne želim da pravim istorijske paralele, ali uvek kada se o medijima govorilo kao o, pre svega, kulturnom i nacional-

Intervju

nom blagu, sloboda izražavanja je bila drastično ugrožavana. Šta recimo znači "informisanje u mađarskom duhu", to je čisti nonsens, koji je pritom veoma opasan.

MN - Da li finansiranje medija nacionalnih manjina treba u celini da obezbeđuje država ili smatrati da je moguće pronaći i drugi model finansiranja?

Sejdinović: Država treba da bude garant opstanka medija na jezicima nacionalnih manjina, a idealno bi bilo da država kroz finansiranje javnog interesa posebnu pažnju obrati, odnosno značajna sredstva odvoji za informisanje na jezicima nacionalnih manjina. Ona bi se morala obavezati da će to biti tako.

Čitava priča o izlasku države iz medija jeste priča o tome da država izdvaja ogromne pare za informisanje, a da građani imaju malo šta od toga. Zato što se finansiraju radna mesta (veoma često "nepostojeća" radna mesta za partiske poslušnike) a ne medijski sadržaji. To se mora promeniti i to može doprineti kvalitetnjem i boljem informisanju uopšte, pa i na jezicima nacionalnih manjina. Mi smo svedoci da pojedini mali mediji na jezicima manjina, koji imaju kritički otklon od manjinskih

UZROCI MEDIJSKE KRIZE

1. Nepovoljno zakonsko okruženje, odnosno neusklađenost zakona koji definišu medijsko polje ili nepoštovanje zakonskih rešenja;
2. Nepostojanje regularnog medijskog tržišta, kao posledica neloyalne konkurenциje medija u državnom vlasništu i netransparentnosti finansiranja medija od strane države, javnih preduzeća i preduzeća u delimičnom ili potpunom državnom vlasništvu;
3. Gomilanje medija tokom devedesetih godina, kao osmišljena državna strategija, sa ciljem da se smanji uticaj „nezavisnih medija“;
4. Ekonomski kriza koja je medije pogodila čak više nego ostale privredne delatnosti;
5. Nove tehnologije koje su ugrozile tradicionalne medijske platforme, pogotovo onih medija koji nisu spremno dočekali tzv. novo medijsko doba;
6. Posebno su ugroženi lokalni i regionalni mediji, koji protiv sebe imaju, pored državnih medija, i centralne medije kao neloyalnu konkurenциju u centralističkoj državi. Pored toga, neloyalnoj konkurenциji treba pridodati i nelegalne emitere, koji za razliku od legalnih nemaju čitav niz državnih i paradržavnih nameta;
7. Pravni interegnum u kojem deluju mediji koji su privatizovani, a potom je privatizacija poništena.

elita, gube bilo kakvu šansu za opstanak. Isto se odnosi i na male medije na većinskom jeziku. A pritom su veoma često kvalitetniji od "državnih". Sa druge strane, u nekim medijima imamo drastičan višak zaposlenih, a manjak novinara.

Mediji čiji su osnivači nacionalni saveti će se, po svemu sudeći, finansirati kao i do sada, ali oni moraju da funkcionišu po pravilima javnih servisa, jer oni jesu neka vrsta manjinskih medijskih servisa. Dakle, potrebno je zakonski obezbediti nezavisnu uređivačku politiku, slobodu izražavanja i demokratsko upravljanje ovim medijima.

Mnogi mediji u Srbiji se plaše projektnog finansiranja, jer jednostavno ne znaju šta to znači. Ceo zapad funkcioniše na temelju projekata. Potrebna je edukacija, potrebno je izaći iz učmalosti, potrebna je aktivna pozicija. Svi bi želeli da zadrže poziciju državnog službenika iz vremena "procvata socijalističkog samoupravljanja". Ali, to neće ići ako zaista želimo da budemo deo EU. I to nije ni u čijem interesu osim uskim interesnim grupama.

MN - RTV je ugrožen ukidanjem pretplate. Kako vidite budućnost redakcija na manjinskim jezicima u RTV-u?

Sejdinović: Još nismo sigurni na koji način će se finansirati javni servisi u Srbiji, mada se neki scenariji naslućuju. U javnosti je bilo dosta kontroverzi, a "izleti" pojedinih političara da će pretplata biti ukinuta, doveli su do još nižeg nivoa naplate pretplate nego što je to bilo do tada. I javne servise, pre svega Javni servis Vojvodine, doveli u još katastrofalniji položaj. U pitanju je jeftina demagogija kojom se želelo ulagivati građanima, koji bi morali da budu svesni da će oni javne servise plaćati svakako, ovako ili onako. No, nisam siguran da su svesni toga. U ovoj zemlji bi trebalo edukovati građane o najelementarnijim principima funkcionisanja jedne države.

Svedoci smo da vlasti u Beogradu na najdrastičniji način diskriminišu RTV nauštrb RTS-a. Dok RTS dobija značajna sredstva na mesečnom nivou (2,4 milijarde dinara godišnje) iz državnog budžeta, RTV ne dobija ni dinara. RTV je diskriminisan i načinom funkcionisanja sadašnje pretplate, jer je pravilo da dobija manje sredstava nego što je zakonski određeno (70 odsto od prikupljene pretplate na teritoriji Vojvodine). To jeste u potpunosti neprihvatljivo, pogotovo ako uzmemu u obzir činjenicu da RTV emituje program na deset jezika, dok RTS uopšte ne mari za nacionalne manjine, kao da su hiljadama kilometara daleko i kao da nemaju pravo da se informišu putem servisa koji i oni plaćaju.

Setimo se da je bilo pokušaja da se RTV uguši i ugasi. Nadam se da cilj sadašnje republičke vlasti, ogrezele u centralizmu i nacionalizmu, nije da se RTV ubije kroz njegovo finansijsko iscrpljivanje. Ovo što trenutno gledamo jeste veliki udar na prava nacionalnih zajednica i morao bi se tu zauzeti veoma delatan stav i od

Intervju

predstavnika manjinskih elita, koji bi uključivao informisanje predstavnika EU i matičnih zemalja o ovom skandaloznom udaru na RTV i prava nacionalnih zajednica.

Mislim da generalno manjinski mediji i medijski sadržaji u Vojvodini imaju veliku šansu u procesu evropskih integracija, a pogotovo javni servisi. Postoji velike mogućnosti regionalne saradnje, prekograničnih projekata. Vojvođanski mediji moraju iskoristiti veliku šansu za razvoj koji imaju upravo zahvaljujući nacionalnim zajednicama, pogotovo onima čije su matične zemlje već u EU. Ulaganje u nacionalne zajednice, u njihova prava, u manjinske medije, može da se posmatra i kao investicija. Ali, to je teško objasniti našim ne baš obrazovanim političarima.

MN - Da li nacionalni saveti garantuju profesionalno i nezavisno novinarstvo među nacionalnim manjinama ili je potreban neki dodatni mehanizam zaštite objektivnog i nezavisnog novinarstva?

Sejdinović: Jedan od mehanizama se nalazio u jednoj verziji nacrta zakona, ali je izgleda izbačen. On je predviđao da se upravni odbor medija kojom su osnivači nacionalni saveti (bilo da se uspostavi princip direktnog ili indirektnog upravljanja) treba da budu tripartitni: nacionalni saveti da biraju 1/3 upravnih odbora, a da su 2/3 nezavisne, odnosno predstavnici civilnog društva i predstavnici redakcije (zaposlenih). To je jedan od

mehanizama, ali bi za ove medije trebalo da važe i druge odredbe koje garantuju nezavisnost uređivačke politike javnih servisa.

MN - Kako će se vaše udruženje uključiti u zaštitu prava na informisanje pripadnika nacionalnih manjina u Vojvodini?

Sejdinović: Mi se, od osnivanja, 1990. godine, zalažemo za poboljšanje informisanja pripadnika nacionalnih manjina u Vojvodini, a u našem udruženju su mnogobrojni novinari koji rade u manjinskim redakcijama. Ponosni smo što su informisanje i, uopšte, položaj manjina u Vojvodini mnogo bolji nego u ostatku zemlje, ali to nije dovoljno. Treba još mnogo toga uraditi. Mi se sa druge strane borimo protiv političke instrumentalizacije medija, protiv cenzure i autocenzure, a taj naš principijelni stav važi za sve medije. Takođe, mi smatramo da država u što većoj meri treba odvojiti od medija, ali to ne znači da država ne treba da izdvaja sredstva za medijske sadržaje, odnosno za javni interes u oblasti informisanja. Kada bi država nastavila da izdvaja ista sredstava, kao i do sada, za medije, a kada bi ta sredstva bila transparentno, projektno, kroz nezavisne komisije, dodeljivana (bez obzira na mogućnost devijacija) građani naše zemlje, uključujući i pripadnike manjina, imali bi mnogo bolje informisanje nego sada. A i samim novinarima bi bilo mnogo bolje jer bi u većoj meri mogli da rade profesionalno svoj posao.

MEDIJI NA JEZICIMA MANJINA KAO PRIMER MEDIJA U JAVNOJ SVOJINI

Kada se govori o medijima u vlasništvu nacionalnih saveta, treba imati u vidu da oni nisu izuzetak nego potvrda pravila koji funkcionišu na medijskoj sceni Srbije. Mehanizmi „upravljanja“ u ovim medijima su vidljivi, ali oni mogu biti pokazatelj načina funkcionisanja medija u javnom vlasništvu u svetlu očekivanja pripadnika elita, građana i samih novinara.

Pitanja i odgovori koje slede plod su istraživanja i dosadašnje iskustva u radu sa medijima i novinarima na jezicima nacionalnih manjina:

Šta pripadnici manjinskih zajednica očekuju od manjinskih medija?

- Profesionalno informisanje
- Prostor za javnu debatu o bitnim pitanjima za zajednicu
- Korektiv javnog mnjenja
- Očuvanje identiteta, jezika, kulture i tradicije
- Radna mesta

Šta pripadnici manjinskih elita očekuju od sopstvenih medija?

- Sredstvo za promociju
- Očuvanje identiteta, jezika, kulture i tradicije
- Radna mesta

Šta novinari očekuju od manjinskih medija?

- Sigurna radna mesta

Kako je moguće obezbediti profesionalno novinarstvo?

- Između izbora za sigurna radna mesta i profesionalnog novinarstva novinar bira sigurno radno mesto.

- Predstavnici manjinskih elita neće dobrovoljno odustatи od uticaja na uređivačku politiku.

- Građani pripadnici manjinskih zajednica nisu ni bitni, jer ovi mediji ne funkcionišu na tržištu.

Ovakav opis očekivanja je više nego obeshrabrujući i svaki individualni napor je verovatno osuđen na neuspeh. Slično je naravno i u medijima u javnom vlasništvu na većinskom jeziku.

Skrnavljenje groblja akt mržnje

G

radonačelnik Subotice Modest Dulić osudio je skrnavljenje Jevrejskog groblja u Subotici i rušenje 39 nadgrobnih spomenika.

Dulić smatra da je nedopustivo da se sedamdeset godina posle najvećeg zločina u Evropi, „suočavamo sa nedelima, koja nisu samo vandalski čin, već i akt mržnje“.

Gradonačelnik je apelovao na policiju da „intenzivnim radom što pre razotkrije počinioce ovog sramnog čina“.

„U vreme ponovnog porasta nacionalističkih tendencija u društvu i u vreme kada se knjige sa otvorenim antisemitskim sadržajima prodaju u knjižarama, iako počinioци nisu ostavili niakakav znak ili trag koji bi eksplicitno ukazivao da se radi o aktu izazivanja nacionalne, rasne i verske mržnje, zbog same poruke koju taj akt šalje društvo mora najoštrije osuditi svaki ovako gnusan čin“, navodi se u Dulićevoj izjavi dostavljenoj medijima.

Kako je istakao, doprinos Jevrejske zajednice razvoju Subotice je nemerljiv, a sudbina jevrejskog naroda mora nam biti opomena i stalni motiv da se suprotstavljamo mržnji i netoleranciji.

Nepoznati počinioci porušili su pre dve noći 39 nadgrobnih spomenika na Jevrejskom groblju u Subotici. O dogadjaju je obaveštena policija, koja je zajedno sa predstvincima okružnog i višeg tužilaštva i suda izvršila uvidjaj.

Ko su bila braća Baruh?

Isidor Baruh, inženjer (1910 – 1941) rođen je u Beogradu, gde je završio Tehnički fakultet. Radio je u Smederevskoj Palanci i u beogradskoj fabрици "Mikron" odakle je otpušten zbog revolucionarne delatnosti. Prevodio je marksisticku literaturu. Godine 1940. osuden je na osam meseci zatvora. Po izbijanju ustanka bio je politički rukovodilac u Kosjeriću, odnosno u Crnogorskoj i Užickoj partizanskoj četi. Poginuo je 29. avgusta 1941., a za narodnog heroja proglašen je 1953.

Bora Baruh, slikar (1911-1942) rođen je u

Beogradu, gde je 1934. godine diplomirao na Pravnom fakultetu. Slikarstvo je studirao u Parizu (1935–1938), a potom je proteran u Jugoslaviju. U zemlji je često hapšen i zlostavljan, a 1940. godine sproveden je u logor u Bileći. Nakon kapitulacije Kraljevine Jugoslavije odvode ga u logor u Smederevu, odakle beži u Šumadijski odred, a zatim se priključuje Kosmajskom odredu. U oslobođenom Užicu bavi se propagandnim radom. Na povratku iz Sandžaka uhvaćen je kod Nove Varoši i streljan u Jajincima 7. jula 1942. U svetu slikarstva najprepoznatljiviji je po pejzažima, mrtvim prirodama i portretima. Izlagao je u Parizu, Lon-

dunu, Hagu, Beogradu i Zagrebu, a njegova ulja posthumno su predstavljena ljubiteljima umetnosti širom Jugoslavije i Evrope.

Josif Baruh, profesor (1913 – 1941) rođen je u Beogradu, gde je završio Filozofski fakultet. Prvi put je uhapšen posle studentskih demonstracija, a do smrti još dvadesetak puta. Godine 1939. zaposlio se kao profesor filozofije u Petrovcu na Mlavi. Od 1941. godine deluje ilegalno u Bajinoj Bašti, gde je osnovao četu čiji je politički komesar bio. Umro je u Užicu 8. oktobra 1941. godine, od rana zadobijenih u borbi kod Bajine Bašte.

ČEŠKA KULTURA BEZ GRANICA 2013

Č

eška kultura bez granica je najveća i najlepša manifestacija Čeha u Srbiji. Manifestacija se realizuje pod pokroviteljstvom Kancelarije za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije, Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice, Pokrajinskog sekretarijata za kulturu i informisanje, a u saradnji sa udruženjima - Češkim besedama iz Bele Crkve, Kruščice, Beograda, Češkog Sela i Gaja.

U okviru manifestacije organizuje se niz događanja tokom godine, a njen centralni deo odvija se tokom leta, u vreme održavanja Karnevala u Beloj Crkvi i događaja koje ovu opštinsku manifestaciju prate.

Prva poseta nove Konzulke Češke ambasade

Tradicionalno dobra saradnja sa Ambasadom Češke Republike se nastavlja. Nedavno je na funkciju Konzulke postavljena g-đa Veronika Senjukova, koja je izrazila želju da poseti udruženja Čeha i upozna se sa pripadnicima češke manjine. G-đa Senjukova došla je u društvo dosadašnje Konzulke Valerije Fileove, a obišla je Gaj, Belu Crkvu, Kruščicu i Češko Selo, kao i kancelariju Nacionalnog saveta. Srdačno dočekana od rukovodstava naših udruženja, izrazila je zadovoljstvo rezultatima koje postižu i želju za daljim jačanjem saradnje na planu kulture i života češke zajednice u Srbiji.

Jaroslav Bodnar, Nacionalni savet Čeha

MUZIKA ČEHA U SRPSKOM BANATU - etnomuzikološko istraživanje

Ljiljana Stehlík, Odbor za kulturu Nacionalnog saveta Čeha

Ugradskoj Biblioteci u Beloj Crkvi, 22.06.2013. održana je prezentacija etnomuzikološkog istraživanja o tradicionalnoj muzici Čeha pod nazivom "Česi u srpskom Banatu" uz muzičko – scenski nastup polaznika pevačke sekcije Češke besede Kruščica pod vodstvom profesora Nenada Savića.

Postoji izražena nerazdvojivost muzike koju narod izvodi, sluša i prenosi sa tradicionalnim vrednostima tog naroda. Narodne pesme u sebi sadrže ne samo autentičan narodni jezik već i karakter i običaje tog naroda. Česi na prostoru Banata su praktikovali prenošenje muzike usmenim, neposrednim putem što je veoma nestalan i nesiguran način prenošenja sklon odumiranju.

U dvadesetprvom veku, razvojem medija, objavljuvanjem etnografskih i etnomuzikografskih zbirki, štampanjem et-

nološke i etnomuzikološke literature, muzički folklor počinje da dobija svoje mesto i kao snimljena i kao pisana reč, uz uvek prisutnu mogućnost da se tim putem nauči i prenese. Zato je Odbor za kulturu Nacionalnog saveta na predlog gospodina Nenada Savića, profesora solo pevanja u muzičkoj školi "Josif Marinković" u Vršcu, odlučio da podrži ova istraživanja kao prvi korak u sistematskom evidentiranju i beleženju češkog muzičkog folklorнog nasledja na ovim prostorima. Terenska istraživanja trajala su oko godinu i po dana a na današnjoj manifestaciji prikazan je dokumentarni film koji nikoga od prisutnih nije ostavio ravnodušnim.

Muzička pratnja vokalne grupe iz Češke besede Kruščica na delu je pokazala da su mladi ti koji će najbolje prenositi česku muziku i običaje. Posebnu zahvalnost u realizaciji projekta Nacionalni savet Čeha duguje profesoru Saviću, svim učesnicima projekta ali takođe i gospodinu Jozefu Iroviću te gospođama Miladi Mareš i Vesni Mareš koji su svojim entuzijazmom i velikom posvećenošću do prineli da se ovaj, za Čehe izuzetno značajan projekat, realizuje.

Otvoreni atelje

Ljiljana Stehlik, Odbor za kulturu Nacionalnog saveta Čeha

Uokviru tradicionalne manifestacije Češka kultura bez granica u organizaciji Nacionalnog saveta i Osnovne škole Žarko Zrenjanin u Beloj Crkvi, održana je slikarska radionica "Otvoreni atelje" autora akademske slikarke Tereze Stamenković.

Veoma prijatan ambijent paviljona u gradskom parku pokazao se kao izuzetna pozornica za edukaciju i prikazivanje umetničkog umeća mladih autora. Doživljaj nastajanja umetničkog dela bio je potpun jer su se u paviljonu našli štafelaži i boje, glina i drugi materijali a bilo je oko pedesetoro dece uzrasta od 7 do 17 godina.

Ova po svemu neobična i zanimljiva umetnička radionica za decu i mlade, propraćena je pozitivnim reakcijama učesnika, njihovih roditelja i prijatelja a takodje i slučajnih prolaznika koji su bili zatećeni lepotom Otvorenog ateljea. Mladi predvođeni akademskom slikarkom Terezom Stamenković, prikazali su izuzetnu maštovitost i kreativnost a poseban izazov za njih bilo je to što su svoje gotove rade mogli da pokažu i komentarišu na licu mesta pred očima zadovoljne publike.

Organizacija ovih umetničkih radionica postaće redovna praksa u okviru naših manifestacija a Nacionalni savet će i dalje svim snagama nastojati da zainteresuje što veći broj dece i mladih da uzmuh učešća u njima. Otvoreni

atelje bio je pravo letnje osveženje u kulturnoj ponudi te se možemo zahvaliti učesnicima i nadati se novim kreativnim idejama.

Dani Praga u Beogradu

Ljiljana Stehlík, Odbor za kulturu Nacionalnog saveta Čeha

Manifestacija "Dani Praga u Beogradu" održana je po prvi put i predstavila je savremenu češku kulturu na više lokacija. Organizatori festivala su grad Prag i grad Beograd, kroz podršku praškog udruženja Južnih Slovena "Luka Praha" i Doma omladine Beograda. Pripadnicima češke zajednice na prostoru Srbije posebno je imponovalo to što je akcenat kulturnih dešavanja stavljen na bratske odnose češkog i srpskog naroda i prožimanje kultura. Manifestacija je otvorena izložbom fotografija "Mužički Prag" poznatog češkog fotografa Jiržija Všetečke u izuzetnom galerijskom prostoru u Kući Đure Jakšića. Posredstvom Izložbe imali smo priliku da osetimo atmosferu ovog izuzetnog grada.

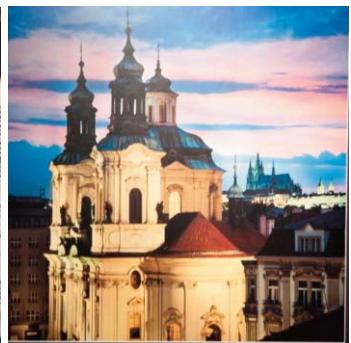
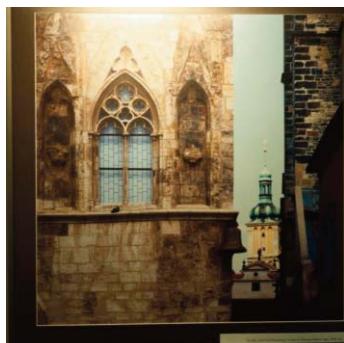
U muzičkom delu nastupio je Češki narodni simfonijski orkestar koji je za dvadeset godina rada postao jedan od najznačajnijih sastava ove vrste. Gosti na koncertu bili su Emir Kusturica sa bendom "The No Smoking

Orchestra", kao i grupa "Vrelo". Uprkos kiši, publika je uživala u popularnim numerama iz filmova kao što su "Kum", "Džeems Bond", "Armagedon", "Ljubavna priča"...

Glumci i pevači iz opere "Dom za vešanje" izveli su nekoliko numera zajedno sa češkim orkestrom. Veliki broj posetilaca igrao je ispod kišobrana, a publika je velikim aplauzom nagradila koncert koji je trajao više od sat i po vremena.

Tokom manifestacije pripremljena su i filmska iznenađenja jednog od najvećih reditelja današnjice Jiržija Mencla.

Cilj manifestacije je jačanje tradicionalno dobre kulturne saradnje dva prijateljska naroda i dva grada kao i osnaživanje ekonomskih veza, i promocija turizma.

Etno veče u Češkom domu u Beloj Crkvi

Vencel Mizera, udruženje Češka Beseda Bela Crkva

U programu češke kulture bez granica 2013 održana je manifestacija folklornih grupa Čeških beseda Krušvice, Gaja, i domaćina Bele Crkve, uz mnogobrojne goste iz okolnih mesta i Bele Crkve.

Posebnu čest su nam priredili gosti iz Ambasade Češke Republike u Beogradu, kao i članovi Nacionalnog saveta. U prepunoj sali, uz velike aplauze propraćen je celovečernji program. Folklorne grupe su se naizmenično menjale jedna za drugom na bini. Najviše su bile zastupljene češke igre kroz koreografije, i po neka vojvodanska, pa i rumun-ska igra. To me je podsetilo na naše korene koji potiču od Čeha u sadašnjoj Rumuniji, a koji takođe obožavaju pesmu i igru.

Igre je uglavnom osmislio naš koreograf Zlatko Irović – Izzi. Posle izvanrednog programa svi učesnici kojih je bilo stotinak posluženi su jelom i pićem, koje su zasluzili, a bilo je posluženja i za goste, koji nisu krili svoje oduševljenje. Gosti iz Beograda nastavili su druženje sa nama u kancelariji

Češke besede, u srdačnoj atmosferi. Razgovaralo se o daljoj saradnji, koja je, dokazalo se predhodnih godina, sve bolja i bolja. Puno hvala svima koji su se odazvali i došli da uveličaju ovu priredbu u koju smo uložili naš rad i dobru volju. Hvala Nacionalnom savetu koji je uložio sredstva za održavanje ove večeri, bez njih to ne bi bilo moguće! Posebno hvala i mnogo uspeha želim našim mladim učesnicima programa koji su izvanredno izveli ono što su zamislili. Mladost, igra, lepota, druženje, pesma – najlepši trenuci života, koje će pamtitи.

Ni ove godine u programu Karnevala cveća nije bilo previđeno veče folklora, što lično smatram za promašaj organizatora. Zar ima nečeg lepšeg od mlađih i raspoloženih ljudi svih nacija u svojim narodnim nošnjama, sa ozarenim licima i sjajem u očima! Češka beseda Bela Crkva, kao i prošle godine nije dozvolila da ova najveća manifestacija opštine ostane bez tog događaja, bez izvorne kulture i narodne tradicije. Ne tražimo zahvalnost za to, već smo ponosni na sopstveni rad i uspeh! Pozivamo i druge zajednice da krenu našim primerom.

Trka srpsko-češkog prijateljstva

Jan Jicha, učitelj češkog jezika

Različite gradske staze i maratoni u svetu su uobičajena pojava, dok se u Srbiji se održavaju samo u najvećim gradovima. U Češkoj Republici takvi događaji predstavljaju masovne zabave i razne takmičarske i rekreativne trke se tamo održavaju tokom cele godine. Zato sam došao na ideju da započnem ovde sličnu tradiciju, u regionu gde žive Česi i dam joj obeležje prijateljstva i tolerancije, kao što nalaže tradicija multietničke Vojvodine.

Veoma celim sa kakovom odgovornošću su moju ideju prihvatali udruženje nastavnika, učenika i roditelja "Škola Plus", kao i Sportski savez Bele Crkve, koji su odmah pokrenuli organizaciju i dobili neophodne dozvole.

Od prvoibitne namere korišćenja nekoliko različitih dužina trasa, za prvu godinu opredelili smo se samo za najkraci put od Kruščice do Bele Crkve (4,5 km). Činjenica je da smo za celu organizaciju imali samo nedelju dana, jer je cilj bio da u trci učestvuju i mladi iz kampa koji je bio u toku, pripadnici ekološkog društva "Brontosaurusi" iz Češke Republike.

Događaj je uspeo zadržati 1. jula u 18 časova kraj crkve Svetе Ane u Beloj Crkvi našli su se zajedno 15 mlađih ljudi iz Češke, ali i dvadeset belocrkvanskih spasićaca, puno omladinaca iz Čeških beseda i mnogi drugi sportisti iz različitih klubova.

Autobus nas je odveo do Kruščice, gde ga je sačekalo još tridesetak mlađih i dece koji su želeli da aktivno provedu to veče.

U pola sedam čuo se zvuk pištaljke i stotinu trkača se dalo u trk. Veoma mi je draga da su mnogi shvatili smisao događaja – trka je simbolična i cilj joj je da je završe svi, a

ne samo oni utrenirani. Naravno, najbolji sportisti podelili su prva mesta, ali posle sat vremena stigli su i svi ostali zadovoljni učesnici, starosti od 3 pa do 76 godina!

Želim da se zahvalim za pomoć u organizaciji predstavnicima institucije Češkog Nacionalnog saveta, Češkoj besedi Kruščica, odnosno gospodinu Jozefu Iroviću i njegovom sinu Jovanu, koji su čekali na strateškom mestu na sredini staze i žednim trkačima delili vodu.

Hvala i svima onima koji su te večeri ostavili mali ekran u kućama i pridružili nam se u aktivanom i korisnom trošenju slobodnog vremena. Sledće godine ponovo, i više od toga! Od Češkog Sela do Bele Crkve ima 10 km, a od Gaja do Bela Crkva biće maraton...

Završio se VII po redu Kamp Hora u Kikindi

Tapai Robert, predsednik Udruženja prosvetnih radnika Banata "Vera Pastor", preneo nam je svoje najbolje utiske o proteklom kampu, koji je održan od 15-22. jula. On je sam po sebi veoma zadovoljan, jer s obzirom na naše mogućnosti, ipak su uspeli da izvuku najbolje iz svega, on i Djombolai Balint dirigent iz Budimpešte.

Na ovogodišnjem kampu prisustvovali su učesnici iz: Vršca, Jermenovaca, Bačkog Brega, Novog Bečeja, Starog Bečeja, Sajana i Kikinde. Kamp je održan na nama već poznatom mestu, u crkvi Sveti Josip. Ukupno 35 učesnika je nastupilo pred publiku u subotu i nedelju, na završnom koncertu u katoličkoj crkvi Sveti Franjo Asiški u Kikindi. Djombolai Balint predstavio je publici, dirigovanje jednoglasnim horom, pesme uz pratnju gitare, kanone, dirigovanje viseglasnim horom i afričke spiritualne pesme - molitve. Publika veoma rado posećuje ovakve dogadjaje svake godine, jer je to jedan vid utehe ili duševnog mira sa kojim posle odlaze kući.

Koso Andor, koji je ove godine prvi put učestvovao na kampu, prisećao se ovako:

"Pošto sam ja iz Kikinde, naravno da sam i pre toga dosta čuo o ovom kampu, ali do sada nisam imao prilike da učestvujem, jer sam uvek odlazio na kampove narodnih igara gde sam i ove godine prisustvovao, ali sam ipak ugrabio vremena da dođem i ovde, uopšte nisam zažalio i već jedva čekam sledeće godine da dođem ponovo. Na kampu se sve „vrti“ oko muzike, na probama, na pauzama, i zabavnim programima koji su ispunjavali

svako veče, i posto je muzika sve za mene, ne mogu da se požalim ni na sta čak sta vise veoma mi je odgovaralo svo to okruženje."

Tapai Robert svake godine ulaže ogroman trud da organizuje ovaj kamp, jer preko leta pa čak i s jeseni postoji još niz drugih dešavanja. Uz njega su još i 20-tak volontera koji svojim trudom doprinose da se kamp održi baš kako treba. Ni ove godine nije bilo drugačije, 20 vrednih volontera pomoglo je oko organizacije i tokom kampa da se učesnici osećaju što udobnije.

Nadjivan Adrian, već par godina za redom učestvuje u organizaciji i kaže ovako:

"Meni je svejedno kojim poslom će me zadužiti, ja sam uvek tu da pomognem jer volim da učestvujem u svemu ovome bez obzira što ne pevam. Nadam se da će Robertu i sledeće godine biti potrebna moja pomoć, jer se društvo toliko zbljžilo da smo kao jedna velika porodica."

Glavni organizator i Balint, otkrili su nam da će sledeće godine sasvim drugačiju koncepciju probati da sproveđu, da kamp ne bi postao idiličan za učesnike koji dolaze svake godine. Razmišljali su i da produže kamp za još nedelju dana, da bi mogli da održe još više koncerata.

Ovogodišnji sponzori su: Opština Kikinda, Fondacija Betlen Gabora, DOO "SOS" Jermenovci i pekara "Triplex" Kikinda.

Nakon orguljskog koncerta u Kovačici javno snimanje u Beogradu

U suradnji sa slovačkim Zavodom za kulturu, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata priredio je koncert orguljske glazbe pod nazivom „Glasovi orgulja u ravnici“ u Slovačkoj evangeličkoj crkvi u Kovačici u nedjelju, 30. lipnja 2013. godine. Na repertoaru su bila djela Albe Vidakovića, Stanislava Prepreka i Josipa Andrić, a u izboru pok. prof. Đure Rajkovića i prof. Saše Grunčića, koji je ujedno bio izvođač programa.

Na početku serije orguljskih koncerata sa sklad-bama hrvatskih skladatelja iz Vojvodine, još 2010. godine, zacrtano je da će nakon desetak održanih koncerata program biti snimljen te objavljen na nosaču zvuka. Javno snimanje ovog programa bilo je u utorak, 2. srpnja 2013. godine, u katedralnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Beogradu.

Uoči samog koncerta katedralne orgulje je uštimao Mario Bjelanović, dobar poznavatelj i renomirani štimer koji se ovim starim zanatom i zahtjevnim poslom bavi više od 35 godina. Katedralne orgulje blagoslovio je 2000. godine tadašnji beogradski nadbiskup Franc Perko, a izradila ih je poznata talijanska kompanija Francesco Zanin iz Crodipa kod Udina. Imaju 49 registara, tri manuala, pedal,

krešendo za cijele orgulje, mehaničku trakturu s elektronskom memorijom za registraciju...

Na ovome instrumentu prof. Saša Grunčić izveo je program koji se donekle razlikovao od prethodnih koncerata. Naime, izabrao je kompozicije za orgulje Albe Vidakovića i Stanislava Prepreka za budući nosač zvuka. Tako su na ovom koncertu u beogradskoj katedrali snimljena djela Albe Vidakovića: Preludij i fuga u C-duru, Fantazija i fuga u f-molu te Stanislava Prepreka – 11 preludija na koralne teme i Improvisata te Suita za orgulje sa sljedećim stvcima: Preludium quasi fantasia, Canzona, Choral, Pastorale i Toccata.

Koncert je snimio Viktor Kesler, a dovršenje nosača zvuka i njegovo predstavljanje planira se za jesen.

Utemeljena nagrada za najbolju knjigu u području znanosti i publicistike „Tomo Vereš“

Ucilju nastavka pospješivanja sustavnoga pristupa valorizaciji aktualne knjiške produkcije među Hrvatima u Vojvodini, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, nakon ustanovljenja nagrade za najbolju knjigu godine „Emerik Pavić“ 2012. godine, odlučio je ustanoviti i trijenalnu nagradu za najbolju knjigu u području znanosti i publicistike, koja će nositi ime jednog od najznačajnijih hrvatskih intelektualaca iz Vojvodine XX stoljeća, filozofskog i teološkog pisca Tome Vereša (Subotica, 24. veljače 1930. – Zagreb, 9. prosinca 2002.). Nagrada je ustanovljena na temelju zaključaka s međunarodnog znanstvenog skupa „Misaona popadbina Tome Vereša“, održanog u prosincu 2012. godine i dodjeljivat će se trijenalno – svake tri godine.

Za nagradu „Tomo Vereš“ moći će se natjecati knjige autora Hrvata iz Vojvodine, knjige na hrvatskom jeziku objavljene u Vojvodini i knjige o Hrvatima u Vojvodini, koje su objavljene tijekom tri kalendarske godine koje prethode godini dodjele nagrade, u području znanosti i publicistike. Posebna će se pozornost obratiti na djela iz društvenih i humanističkih znanosti koje su od značaja za očuvanje i razvoj nacionalne svijesti i identiteta, kao što su povijest, jezikoslovne znanosti, znanost o književnosti, povijest umjetnosti, etnologija, demografija, sociologija, kulturologija, filozofija, politologija te djela interdisciplinarnoga karaktera. Nagrada će se dodjeliti za knjigu čije su formalne odlike i sadržajne sastavnice sukladne

standardima znanstvene metodologije, koja tematski obuhvaća cjeloviti društveni fenomen, u kojoj su objavljene nove spoznaje u istraživanjima povijesti i sadašnjosti Hrvata u Vojvodini i čiji su prinosi od trajne vrijednosti za znanstveni i publicistički život Hrvata u Vojvodini. Za tri kalendarske godine dodjeljuje se jedna nagrada.

Radi toga, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata imenovao je početkom srpnja 2013. godine Povjerenstvo za izbor najbolje knjige u području znanosti i publicistike, koja je objavljena u razdoblju 2010. do 2012. godine, a koja se dodjeljuje 2013. godine, u sljedećem sastavu: dr. sc. Robert Skenderović, predsjednik Povjerenstva, dipl. povjesničar; dr. sc. Jasmina Dulić, članica, dipl. sociologinja; mr. th. Mirko Štefković, član, dipl. teolog; Ivana Andrić Penava, prof., članica, dipl. povjesničarka; i Mario Bara, prof., član, doktorand sociologije. Zadaća je Povjerenstva od 36 naslova objavljenih tijekom razdoblja od 2010. do zaključno 2012. godine, odabrati najbolju knjigu, uzimajući u obzir ponajprije sadržaj i njegovu znanstvenu ili publicističku relevantnost.

Nagrada „Tomo Vereš“ za najbolju knjigu u području znanosti i publicistike bit će svečano uručena u listopadu 2012. u okviru manifestacije „Dani Balinta Vujkova : dani hrvatske knjige i riječi“. Osim diplome, nagrada će imati i svoj novčani iznos.

Održan znanstveni kolokvij ZKVH-a na temu dužnjance

Dužnjanca bunjevačkih Hrvata u Subotici predstavlja važno sredstvo pri identifikacijskim procesima, služi današnjim potrebama i ciljevima, a uključuje i određenu projekciju budućnosti hrvatske zajednice u Vojvodini, zaključeno je na XXVI znanstvenom kolokviju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, pod nazivom „Dužnjanca očima etnologa“. Naime, u sklopu programa žetvenih svečanosti „Dužnjanca 2013.“, 11. srpnja 2013. godine, u Velikoj vijećnici Gradske kuće, rezultate svojih etnoloških istraživanja o dužnjanci predstavili su profesori i apsolventi s Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Prof. dr. Milana Černelić u svom je izlagaju na temu „Dužnjanca - proslava završetka žetve kao kulturna praksa i iskazivanje identiteta“, ukazala na činjenicu da je, unatoč stoljetnom kontinuiranom održavanju ove manifestacije u Subotici, do danas provedeno vrlo malo etnoloških istraživanja. Tek od sredine 90-tih godina prošloga stoljeća objavljeno je nekoliko djela od strane pripadnika ovdašnje hrvatske zajednice, koja su, ističe, značajan izvor podataka za daljnja etnološka istraživanja. Međutim, fenomenom dužnjance pozabavilo se prije koju godinu i dvoje srpskih autora, u čijim se radovima, kako kaže, na prilično neargumentiran način predočava podrijetlo i nacionalni identitet bačkih Bunjevac:

„Oba srpska autora, Branko Čupurdija i Mladena Prelić, navode u svojim radovima o Dužnjanci da su se Bunjevci od 1945. do 1981. godine morali iskazivati kao Hrvati, jer su u razdoblju socijalizma, odlukom tadašnjih vlasti, automatski smatrani pripadnicima hrvatske nacije. Od 1991. godine omogućeno im je izjasniti se kao posebna nacija i ponovno je aktualizirano pitanje javnog priznavanja i potvrde posebnosti identiteta Bunjevac u Bačkoj. Ovi navodi zapravo i nisu točni, jer ako se nisu željeli izjasniti baš Hrvatima, mogli su se, u najmanju ruku, u to vrijeme izjasniti Jugoslavenima. Nadalje, isto tako u jednom svom radu Mladena Prelić iznosi i problematičnu, neistinu tvrdnju da su Bunjevci etnička skupina bez matične države.“

U etnološkim istraživanjima o dužnjanci, autori iz Republike Hrvatske naglasak su, među ostalim, stavili upravo na podvojenost identiteta unutar bunjevačke zajednice u Vojvodini, te na koji način dužnjanca predstavlja izraz identiteta bunjevačke etničke skupine u multietničkom okruženju.

Dr. Nevena Alempijević Škrbić navela je da je cilj njezina istraživanja o dužnjanci i društvenom sjećanju bio utvrditi koji se povjesni motivi aktualiziraju danas, ocijenivši pritom da je Dužnjanca događanje koje je izrazito uredjeno u suvremenem ekonomski i politički kontekst, te

da upućuje na akutna pitanja današnjega društva, osobito skupine koje i za koje se ova manifestacija organizira:

„Čak i prijepori vezani uz ovu manifestaciju, poput primjerice rasprava o mogućim financijskim malverzacijama prethodnih organizacijskih odbora dužnjance, potom pitanje o tomu koliko je u širem javnom prostoru vidljivo hrvatstvo skupine koja se dužnjancem nastoji izraziti, kao i odnos prema dužnjanci u organizaciji Bunjevac koji sebe ne smatraju Hrvatima, pokazuju da je riječ o izuzetno kompleksnom društvenom i kulturom fenomenu.“

Kada je riječ o odnosu gradskog i crkvenog dijela dužnjance, temeljem intervjua s njegovim organizatorima i sudionicima, zaključeno je da se daleko veća važnost pridaje crkvenom dijelu žetvene proslave, naveo je Mihovil Gotal, apsolvent etnologije i kulturne antropologije na zagrebačkom Odsjeku za etnologiju, koji je skupa sa svojom kolegicom, apsolventicom Kristinom Vugdelija izlagao na temu „Dužnjanca kao simbol suvremenog identiteta hrvatskih Bunjevac“.

„Članovi zajednice veći značaj pridaju religijskom identitetu odnosno iskazivanju svoje katoličke pripadnosti kroz crkveni obred, u odnosu na predstavljanje u javnom prostoru Grada Subotice. Nadalje, crkvena se dužnjanca, u odnosu na gradsku, doživljava kao istinska tradicija koja više od stotinu godina kontinuirano traje u istom obliku, za razliku od gradske, koja, s prekidima, datira tek od 1968. Konačno, crkvena dužnjanca ističe se po činu zahvale Bogu za uspješnu žetvu, po čemu se razlikuje od žetvenih svečanosti drugih naroda“, rekao je Gotal.

Dr. Tihana Rubić predstavila je istraživanje o somborskoj Dužionici, te također ukazala na prijepore oko etničkih identifikacija, budući da se od 2002., kada je istraživanje i provedeno, ova manifestacija organizira u vidu dvije istodobne proslave – bunjevačke i hrvatske, u kojima se, kako kaže, uočavaju i određene razlike:

„Uočili smo razlike u topografiji objekata i institucija pred i u kojima se zastaje tijekom svečane povorke kroz grad. Također od 2002. godine postoje razlike u izboru sudionika i gostiju, odjeljuju se i retorike i kolektivna sjećanja oko Dužionice, pa se tako i imena sudionika tih dviju proslava, te čestim bendaša i bandašica uživaju posebno, prema kriterijima različitih etničkih poimanja i podobnosti.“

Na skupu je zaključeno da dužnjanca svakako zaslužuje temeljita, kako etnološka, tako i interdisciplinarna istraživanja, koja će kroz prikaz detalja iz prošlosti pomoći u tumačenju sadašnjosti.

Somborska bunjevačka Dužionica 2013.

Svečanost i zahvalnost za zlatan žitni rod

R. Parčetić

U organizaciji UG "Bunjevačko kolo", svečano obeležena bunjevačka Dužionica, običaj, tradicija i bunjevački nacionalni praznik

Bog je ove godine podario bogatu i berićetu žetvu i lepo zlatno žitno zrno na kojem mu Bunjevci posebnom svečanošću i običajem zahvaljuju.

Tako je i ove godine u organizaciji UG „Bunjevačkog kola“ iz Sombora svečano i veselo obeležena ova tradicionalna varoška manifestacija. Učesnici, risari i gosti somborske bunjevačke Dužionice okupili su se u jutarnjim satima u hladovini restorana „Fijaker stari“ da bi se okitili žitnim perlicama i organizovano, uz paradu fijakera, uputili u crkvu Sv.Trojstva na svetu misu noseći hleb i krunu od novog žita. Na svečanoj misi zahvalnici, uz molitvu, još jednom se rečima i srcem zahvali Bogu za bogatu žetvu i već tradicionalno, kako nalaže običaj, hleb i kruna se posvete.

Čast da ponesu posvećenu krunu i hleb, ove godine su imali, Emina Zlatar i Miloš Vodeničar iz OKUD-a Ivo Lola Ribar iz Sonte, kao bandašica i bandaš somborske Dužionice 2013.godine. Dugogodišnju, bratsku saradnju dva udruženja na ovaj način su učinili još lepšom i većom a ovaj naočiti mladi par, dostoјansveno i ponosno je izneo svoju svečanu ulogu centralnih ličnosti somborske Dužionice.

U varoškoj kući, goste i risare dočekao je somborski gradonačelnik, Nemanja Delić, i rečima zahvalnosti za predati hleb od novog žita izrazio svoju veliku radost što se u somborskoj varoši čuva i neguje ovako lepa tradicija i običaj, koju Bunjevci proslavljaju kao svoj nacionalni praznik.

Svojim prisustvom, svečanost bunjevačke Dužionice uveličao je Boško Baroš, pomoćnik Pokrajinskog sekretara za kulturu, zatim u ime BNS-a mr Suzana Kujundžić Ostojić, Branko Pokornić, Nikola Babić i Dragan Kopunović, direktor NIU BIC-a Mirko Bajić i potpredsednik Bunjevačke matice Marko Marjanušić.

Čestitajući ovaj svečani i posebno značajan dan za Bunjevce i njihove goste, predsednik UG „Bunjevačko kolo“ Dejan Parčetić je pozdravio sve drage goste i članove udruženja i uputio reči zahvalnosti Ministarstvu kulture, Pokrajinskom sekretarijatu za kulturu, Pokrajiskom sekretarijatu za upravu, propise i nacionalne zajednice te gradskoj upravi grada Sombora na razumevanju i podršci ovoj tradicionalnoj manifestaciji Bunjevaca.

Svečanost i veselje su učinili još lepšim članovi GKUD-a „Ravangrada“ i TS „Đuvegije“ kojima su se svojim lepim glasovima pridružile Zorana Iđuški i Ana Parčetić, a uz one najupornije i najveselije goste tamburaški orkestar je dočekao suton u bašti restorana „Fijaker stari“.

Bunjevački nacionalni savet dobio Privremenih organa upravljanja

N. Stantić

Interesi Bunjevaca iznad svega

Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine u Srbiji imao je problema sa funkcionsanjem, a kako šest meseci nije održana sednica Saveta o svemu je, 21. maja obavešteno Ministarstvo za pravdu i državnu upravu Republike Srbije. Nakon njihovog razmatranja celog slučaja, u sredu, 17. jula, doneto je Rešenje o raspушtanju Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine, a odmah zatim i Rešenje o postavljanju Privremenog organa upravljanja u BNS-u.

Prema Rešenju, ovaj organ čini pet članova, na osnovu rezultata izbora za Nacionalni savet 2010. godine, i to mr Suzana Kujundžić Ostojić kao predsednica, te članovi Kata Kuntić, Branko Pokornić, Dragan Kopunović i Nikola Babić.

– U BNS-u se nisu stekli uslovi za održavanje redovne sed-

nice duže od šest meseci pa sam, kao predsednik BNS-a, bio dužan da o svemu tome obavestim Ministarstvo pravde i državne uprave. Iz Ministarstva su tražili obrazloženja i propratnu dokumentaciju. Nadležno ministarstvo je donelo Rešenje o raspuštanju Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine, a potom i Rešenje o Privremenom organu upravljanja – istakao je Branko Pokornić, dosadašnji predsednik Bunjevačkog nacionalnog saveta na konferenciji za štampu, te je dodao da će se primopredaja dužnosti između dosadašnjeg i predsednika Privremenog organa obaviti 20. avgusta u 12 sati.

Pokornić je potom pojasnio sistem po kojem se Privremeni organ formira, te njegove obaveze.

– Uvidom u izborne liste i ostvarene rezultate izbora za BNS, lista „Sad i uvik samo Bunjevci“ imala je osam mandata, „Bunjevačka narodna lista“ četiri, a „Savez bačkih Bunjevaca“ i „Bunjevci za Bunjevce“ po tri. Tako su i ove liste uzete u obzir prilikom formiranja Privremenog organa. Privremeni organ, kao kolektivni organ, ima zadatku da obavlja sve tekuće poslove koji su u nadležnosti nacionalnog saveta i da završava poslove koji su započeti, poput standardizacije jezika, izdavanja udžbenika, pripreme za upis učenika, proslave nacionalnih praznika... Ovaj organ funkcioniše sve do izbora novog nacionalnog saveta, a odlučuje se većinom glasova prisutnih članova – dodaо je Pokornić.

Pokornić je na kraju naglasio da su interesi svih Bunjevaca važniji od ličnih interesa članova nacionalnog saveta.

Iz grčke zajednice

Prof dr Sević primio predsednika Saveta Grčke nacionalne manjine dr med. Hristosa Aleksopulosa

Predsednik Saveta gostovao na Biznis forumu u Grčkoj

Na poziv predsednika Svetske Interparlamentarne Unije Grka - Pa.D.E.E, i poslanika iz Viktorije u Australiji gospodina Pandazopulosa Janisa predsednik Nacionalnog Saveta Grčke manjine dr Christos Alexopoulos uzeo je učešće na Biznis Forumu.

Forum se organizovao od strane Nacionalnog Grčkog Sajma, Helexpo i Pa.D.E.E od 08. do 09. jula 2013 god., u konferencijskom centru "Ioannis Velidis", u Solunu.

Tema foruma je bila "Investitione mogućnosti i poslovanje u Grčkoj".

Dvodnevni forum, koji je bio od posebnog značaja i izuzetne dinamike, stavio je naglasak na neophodne potrebe za privlačenje investicionog kapitala i povećanje izvoznih aktivnosti, kroz poslovnu saradnju članova grčkog porekla, članova stranih preduzeća koji posluju u Grčkoj i u inostranstvu, kao i predstavnika mešovitih komora.

Konsultacije sa Savetom Grka dijaspore

Predsednik Nacionalnog Saveta Grčke Nacionalne Manjine u Republici Srbiji, dr Alexopoulos Christos, u okviru konsultacija sa Savetom Grka dijaspore (S.A.E.), o obnovi rada Nacionalnog saveta, sastao se sa zamenikom ministra za spoljne poslove Republike Grčke, profesorom dr. Gerondopoulom Kirjakom.

Upoznao ga je sa postojanjem Grčkog Nacionalnog Saveta i njegovim radom koji traje u kontinuitetu od 2004. godide do danas. Podnet je zahtev zameniku ministra da

Grčki Nacionalni Savet pristupi članstvu S.A.E.-a. Sastanak je održan 29.06.2013. god. u Atini u okviru druge konferencije Grka iz dijaspore.

Na istoj konferenciji predsednik se sastao i sa zamenikom ministra prosvete Republike Grčke, gospodinom Giuleka Konstadinosom, iznoseći potrebu za nabavkom odgovarajućeg materijala od ministarstva, kako bi se grčki jezik uveo u nastavu u Republici Srbiji, kao izborni predmet, u osnovnim i u srednjim školama.

Figura Rige od Fere uskoro u jagodinskom muzeju

U opštini Rige od Fere u regiji Velestinos u Grčkoj, 03.07.2013. godine održan je sastanak predsednika Nacionalnog Saveta grčke nacionalne manjine u Republici Srbiji, dr Christosa Alexopoulosa i gradonačelnice, gospođe Eleni Lajcu. Sastanak je protekao u izuzetno prijateljskoj atmosferi, a posledica tog sastanaka je moguća saradnja opštine i Nacionalnog saveta.

Sastanak je održan na inicijativu dr Aleksopulosa, u okviru prikupljanja autentičnih materijala za pripremu izrade voštanih figura Rige od Fere, u saradnji sa muzejom grada Jagodine u Srbiji, kao donacija grčkog Nacionalnog saveta.

Gradonačelnica je izvestila dr Aleksopulosa u vezi sa predstojećom izgradnjom opštinskog muzeja posvećenom Rigi od Fere i njegovom delu. Oboje su se složili oko buduće saradnje kroz formiranje odgovarajućih radnih grupa već tokom jeseni.

„Bolje je živeti jedan sat kao slobodan, nego četrdeset godina biti rob,” Riga od Fere

Riga od Fere (grč. Ρήγας Βελεστινλής-Φεραίος; 1757 — 24. jun 1798) je bio grčki revolucionar, pesnik, nacionalni heroj, prethodnik i prva žrtva ustanka protiv Osmanskog carstva. Zadavljen je u kuli Nebojša u Beogradu.

Rođen je u bogatoj porodici cincarskog porekla u Velestingu u Tesaliji, blizu antičke Fere. Nakon školovanja postao je učitelj u naselju Kisos. Kada je imao dvadeset godina ubio je jednog značajnog Turčina, pa je pobegao na planinu Olimp, gde se pridružuje jednoj skupini vojnika pod vodstvom Spire Zere.

Kasnije se pridružuje monasima na Atosu. Primio ga je Kosma, starešina manastira Vatopeda. Zatim je otisao u Konstantinopolj, gde je bio sekretar fanariota Aleksandra Ipsilonantija. U Bukureštu se vratio u školu, naučio je nekoliko jezika i postao je službenik vlaškog kneza Nikolasa Mavrogenasa. Kada je izbio Rusko-turski rat 1787-1792 bio je zadužen za inspekciju vojske u Krajovi.

Tu je postao blizak prijatelj otomanskih oficira Osmana Pazvanoglu. Upoznao se i sa pobunjeničkim pašom od Vidina, koga je spasao od Mavrogenasove osvete. Čuo je u to doba za Francusku revoluciju, pa je počeo verovati da je nešto slično moguće na Balkanu. Verovao je da je moguće samoopredeljenje pravoslavnog stanovništva unutar Osmanskog carstva. Riga od Fere se sastajao sa grčkim episkopima i pobunjeničkim vođama tražeći podršku za ustank.

Nakon smrti Mavrogenesa Riga od Fere se vratio u Bukurešt i jedno vreme je radio kao prevodilac pri francuskom konzulatu. U to vreme napisao je čuvenu grčku verziju Marseljeze, himne francuskih revolucionara. Ta verzija je poznata preko Bajronovog citiranja „sinovi Grka, ustanite“.

Oko 1793. Riga od Fere je otisao u Beč. Cilj mu je bio da traži od Napoleona pomoći i podršku. U Beču je živilo dosta Grka, pa je tu uređivao grčke novine Efemeris. Napravio je i štampao je mapu Velike Grčke, koja

bi obuhvatala i Konstantinopolj. Štampao je pamflete uzimajući u obzir ideje Francuske Revolucije. Bili su to Deklaracija o pravima čoveka i građanina, Novi politički ustav, Stanovnici Rumelije, Mala Azija, Egejska Ostrva i Kneževine Vlaška i Moldavija. Te pamflete je nameravao da deli da bi potakao opštobalkanski ustank protiv Osmanskog carstva. Štampao je i mnoge grčke prevode stranih dela. Svoje pesme je sakupio u jednom rukopisu, a štampane su posle njegove smrti 1814.

Riga od Fere je pisao modernim grčkim i svojim pesmama je izazvao revolucionarni žar u Grčkoj. Pisao je o okrutnom turskom sistemu danka u krvi, o sistematskom tlačenju, o zabrani učenja grčke istorije i jezika, o konfiskaciji crkvi i pretvaranju u džamije. Riga je napisao mnogo knjiga i pesama o grčkoj istoriji i postale su jako popularne. Podsticao je Grke da napuste gradove i da krenu u planine, gde ima slobode. Statua Rige od Fere nalazi se na ulazu Univerziteta u Atini. Postoji i njegova statua u Beogradu u ulici Rige od Fere.

Bosanski jezik i latinično pismo prema zakonu su ravnopravni u gradu Novom Pazaru

Predsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća, Esad Džudžević uputio je danas pismo gradonačelniku Novog Pazara Mehu Mahmutoviću u kome se kaže:

„Poštovani gospodine Mahmutović, u posljednje vrijeme dobijamo informacije od građana Novog Pazara da su postavljeni novi saobraćajni znaci (kao npr. „Zona škole“ i „Bolnica“ u Ulici Stevana Nemanje), koji imaju nazive ispisane na sprknom jeziku, odnosno na cirilici.

Podsjećamo Vas da u skladu sa Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina (Sl. glasnik br. 18. od 26.02.2002. godine) i Zakona o službenoj upotrebi jezika i pisma (Sl. glasnik iz 1991. godine) skupština opština Novi Pazar donijela je maja 2002. godine odluku da je na teritoriji Novog Pazara u službenoj upotrebi ravnopravno srpski i bosanski jezik i cirilično i latinično pismo.

Također, na osnovu Odluke o utvrđivanju tradicionalnih naziva jedinica lokalne samouprave, naseljenih mesta i

drugih geografskih naziva na bosanskom jeziku na području opštine Novi Pazar, koju je Izvršni odbor Vijeća usvojio još 03. oktobra 2009. godine a koja je objavljivanjem u Službenom Glasniku Republike Srbije od 05. februara 2010. godine postala obavezujuća da sandžačke opštine gdje je bosanski jezik u službenoj upotrebi.

Podsjećamo Vas da je 25. aprila 2013. godine Zaštitnik građana utvrdio da je Grad Novi Pazar načinio propust u radu jer je na teritoriji jedinice lokalne samouprave u kojoj je Statutom Grada uveden u službenu upotrebu bosanski jezik, nije obezbijedio da imena organa koja vrše javna ovlašćenja, naziv jedinice lokalne samouprave, nazivi naseljenih mesta, trgova i ulica, kao i drugi toponiimi budu ispisani i na jeziku bošnjačke nacionalne manjine, prema njenoj tradiciji i pravopisu, saglasno odredbama Zakona o službenoj upotrebi jezika i pisama.

Bošnjačko nacionalno vijeće izražava nezadovoljstvo zbog činjenice da gradska uprava još uvijek nije izmjenila Statut grada tako da, pored naziva naseljenih mesta na sprskom jeziku, stoji tradicionalni naziv naseljenih mesta na bosanskom jeziku, a u skladu sa pomenutom Odlukom Bošnjačkog nacionalnog vijeća. Također, Bošnjačko nacionalno vijeće napominje da je gradska uprava u obavezi da izmjeni table ulica, naseljenih mesta i saobraćajnih znakova tako da na njima budu ispisani nazivi na srpskom i bosanskom jeziku, odnosno na cirilici i latinici, u skladu sa zakonom”, navodi se u pismu predsjednika Džudževića upućenog gradonačelniku Mahmutoviću.

Vijeće ispunilo sve svoje nadležnosti

Na press konferenciji u Glavnem uredu Bošnjačkog nacionalnog vijeća govoreno je o „realizaciji ustavnih i zakonskih nadležnosti Bošnjačkog nacionalnog vijeća u procesu uvođenja nastave na bosanskom jeziku u Sandžaku“.

Na konferenciji je govorio predsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća Esad Džudžević uz prisustvo svih članova Izvršnog odbora Vijeća.

Predsjednik Vijeća, Esad Džudžević, je svim pripadnicima islamske vjeroispovijesti poželio hajirli dane predstojećeg mjeseca Ramazana, uz

poruku “da će nastupajući mjesec Ramazan biti mjesec nacionalnog koncenzusa Bošnjaka u Republici Srbiji i Sandžaku”.

Predsjednik Vijeća je saopštio da će tokom upisa učenika u srednje škole u Sandžaku 8. i 9. jula prisustvovati članovi Odbora za obrazovanje Vijeća i biti podrška članovima komisije za upis učenika u srednje škole, a koja se tiče kompletiranja sve neophodne dokumentacije za upis u srednje škole, uključujući i anketne obrasce o modelu nastave.

“Zaključno sa 12. julom, Vijeće je ispunilo sve svoje Ustavom i zakonom

prenijete nadležnosti, a sve ostale obaveze koje podrazumijeva proces uvođenja nastave na bosanskom jeziku preuzimaju predškolske ustanove, osnovne i srednje škole, lokalne samouprave i Ministarstvo prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja” – kazao je predsjednik Vijeća, Esad Džudžević.

Danas je, također, održana sjednica Izvršnog odbora, na kojoj je, između ostalog, zaključeno da se raspiše javni konkurs za izradu idejnog rješenja za “Memorijalni centar Hadžet” u Novom Pazaru, čiji se početak gradnje očekuje do 2015. godine.

Mišljenje o Odluci o mreži osnovnih škola

Na osnovu zahtjeva Grada Novog Pazara u vezi davanja mišljenja na Odluku o mreži osnovnih škola na teritoriji Grada Novog Pazara, koji je lokalna skupština donijela 21. februara 2013. godine a koji je Vijeću dostavljen na mišljenje 24. juna 2013. godine, Bošnjačko nacionalno vijeće uputilo je lokalnoj samoupravi Grada Novog Pazara mišljenje koje prenosimo u celini u nastavku.

„Bošnjačko nacionalno vijeće ukazuje da Odluka o mreži osnovnih škola na teritoriji Grada Novog Pazara u Članu 2., u kojem stoji „Osnovno obrazovanje i vaspitanje ostvaruje u 15 osnovnih škola i jednoj muzičkoj školi, u kojima se nastavni plan i program ostvaruje na sprskom i bosanskom jeziku na ciriličnom i latiničnom pismu u skladu sa Zakonom“ nije u skladu sa Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, Član 76. Umjesto toga treba da stoji „Osnovno i srednje obrazovanje ostvaruje se u 15 osnovnih škola i jednoj muzičkoj školi, u kojima se školski program i nastavni plan i program ostvaruje na sprskom i bosan-

skom jeziku na ciriličnom i latiničnom pismu u skladu sa Zakonom“, jer je Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (Član 76. Stav 1. i Stav 2.) određeno da se osnovno i srednje obrazovanje i vaspitanje ostvaruju na osnovu školskog programa, a školski program se donosi na osnovu nastavnog plana i programa.

U vezi sa Članom 3. Odluke o mreži osnovnih škola na teritoriji Grada Novog Pazara, koji se odnosi na formiranje izdvojenog odjeljenja u Muru osnovne škole „Jošanica“ u Lukarima, kao nove osnovne škole, Bošnjačko nacionalno vijeće je,

postupajući u skladu sa članom 15. stava 1. tačke 3. Zakona o nacionalnim savjetima nacionalnih manjina Republike Srbije dana 23.03.2013. godine donijelo odluku kojom su osnovna škola „Jošanica“ Lukare, osnovna škola „Selakovac“ Novi Pazar, osnovna škola „Rifat Burđović Tršo“ u Tutinu i osnovna škola „12. decembar“ u Sjenici utvrđene kao ustanove od posebnog značaja za obrazovanje bošnjačke nacionalne zajednice u Republici Srbiji. Odluka je objavljena u „Službenom glasniku RS“, broj 31/2013 od 05.04.2013. godine.

S obzirom da je Osnovna škola „Jošanica“ u Lukarima od posebnog značaja za obrazovanje bošnjačke nacionalne zajednice, smatramo da bi osnivanje nove škole u Muru, umjesto već postojećeg izdvojenog odjeljenja, bilo na štetu učenika i lokalne zajednice.“

Dan sjećanja na žrtve u Srebrenici

Povodom 18-godišnjice od genocida u Srebrenici, najvećeg zločina protiv civilnog stanovništva u svijetu nakon Drugog svjetskog rata, predsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća Esad Džudžević zatražio je danas od predsjednika Vlade Republike Srbije, Ivice Dačića, da se 11. juli - Dan sjećanja na genocid u Srebrenici, proglaši i obilježava kao Dan žalosti u Republici Srbiji.

Podržavajući priznanja Evropskog parlamenta o 11. julu kao Danu sjećanja na srebrenički genocid u cijeloj Evropskoj uniji i prikladnim odavanjem počasti žrtvama genocida u Srebrenici, Republika Srbija ispunila bi svoju međunarodnu obavezu i na taj način poslala poruku svijetu da zaslužuje da pripada porodici evropskih društava opredijeljenih za mir i demokratiju.

Dan sjećanja je nacionalni blagdan sandžačkih Bošnjaka u znak sjećanja na genocid izvršen nad Bošnjacima, u Srebrenici 1995. godine. Odluka o proglašenju ovog dana za nacionalni blagdan donijeta je na III vanrednoj sjednici Bošnjačkog nacionalnog vijeća, održanoj 10. jula 2005. godine, a povodom desetogodišnjice genocida nad Bošnjacima u Srebrenici.

Simbolično, 11. jul se obilježava i kao Dan sjećanja na bošnjačke žrtve otmica u Sjeverinu (22. 10. 1992. god.),

Bukovici (16. 02. 1993.) i Štrpcima (27. 02. 1993. god.) u pribojskoj i pljevaljskoj opštini u Sandžaku, kao i na sve ostale bošnjačke žrtve tokom historije (Starčeviće, Šahovići i dr.).

Pismo ministru obrazovanja u Vladi Republike Srbije

Predsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća Esad Džudžević uputio pismo Žarku Obradoviću, ministru prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja gdje se traži da tri udžbenika za prvi razred osnovnog obrazovanja na bosanskom jeziku uđu u Projekat "Besplatni udžbenički kompleti".

"U Ministarstvu prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja 6. juna 2013. godine je održan sastanak na kojem su prisustvovali predstavnici Vijeća, Esad Džudžević predsjednik Vijeća, Redžep Škrijelj šef Resora za visoko obrazovanje i Elias Rebronja, predsjednik Odbora za obrazovanje u Vijeću, i predstavnici Ministarstva, Vesna Fila, pomoćnica ministra, Muhedin Fijuljanin, državni sekretar, kao i Snežana Vuković i Vesna Acković iz Sektora za razvoj obrazovanja i međunarodnu prosvjetnu i naučnu saradnju, o čemu postoji službena zabilješka.

Na tom sastanku smo obavješteni, od pomoćnice ministra, da je posebnim zaključkom Vlade Republike Srbije u Projekat "Besplatni udžbenički kompleti za pripadnike nacionalnih manjina za koje se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje na maternjem jeziku u školskoj 2013/14. godini" uključen i komplet udžbenika za nastavu na bosanskom jeziku u prvom razredu osnovne škole.

U zapisniku sa prvog sastanka Komisije za realizaciju projekta "Besplatni udžbenički kompleti" od 21. juna 2013. godine po drugoj tački dnevnog reda zaključeno je da će se obaviti nabavka za učenike koji uče na albanskem, bosanskom, ukrajinskom i hrvatskom jeziku. U izvodu iz registra odobrenih udžbenika na jezicima nacionalnih manjina odobrenih poslije maja 2011. godine koji nedostaju učenicima, stoji da su odobreni:

udžbenik i radna sveska Matematika "Igre brojeva i oblika" (izdavač "Klett", autori Martina Rajšp i Marina Jovanović) za prvi razred osnovne škole na bosanskom jeziku,

udžbenik "Čarobni svijet muzike" (izdavač "Klett", autor Gordana Ilić) za prvi razred osnovne škole na bosanskom jeziku i udžbenike

"Svijet u mojim rukama" (izdavač "Klett", autor Sanja Filipović) za prvi razred osnovne škole na bosanskom jeziku.

U skladu sa Vašim zakonskim ovlašćenjima, a imajući u

U nadi da ćete izaći u susret našem opravdanom zahtjevu za što uspješniju i kvalitetniju realizaciju zajedničkog projekta, Ministarstva i Bošnjačkog nacionalnog vijeća, uvođenja nastave na bosanskom jeziku u obrazovno-vaspitnim ustanovama" navodi se u pismu predsjednika Džudževića upućenog Ministru prosvete Obradoviću

vidu da se prvi put uvodi nastava na bosanskom jeziku, a da bi smo izbjegli mogućnost dovođenja djece bošnjačke nacionalne pripadnosti u nejednak položaj u odnosu na djecu u nastavi na srpskom jeziku, te činjenice da rukopisi udžbenika nisu uvedeni u Projekat "Besplatni udžbenički kompleti" zbog kašnjenja, iz nema nepoznatih razloga, u zakonskoj proceduri odobravanja udžbenika, molimo Vas da Projekat "Besplatni udžbenički kompleti" dopunite sa još tri udžbenika na bosanskom jeziku:

- izdavač "Klett", udžbenik „Čitanka - Čitanka za prvi razred osnovne škole“, autora Adele Melajac i Hoda Katala;

- izdavač "Klett", udžbenik „Sehara slova za prvi razred osnovne škole“ autora Sanele Međedović, Adele Melajac i Mevlude Melajac;

- izdavač "Klett", udžbenik „Svijet oko nas – Dodatak za nastavu na bosanskom jeziku“ autora Maide Maljoku koji će biti u upotrebi u odjeljenjima na bosanskom jeziku u prvom razredu osnovnog obrazovanja, a koji se trenutno nalaze u procesu odobravanja.

U nadi da ćete izaći u susret našem opravdanom zahtjevu za što uspješniju i kvalitetniju realizaciju zajedničkog projekta, Ministarstva i Bošnjačkog nacionalnog vijeća, uvođenja nastave na bosanskom jeziku u obrazovno-vaspitnim ustanovama" navodi se u pismu predsjednika Džudževića upućenog Ministru prosvete Obradoviću.

Iz bošnjačke zajednice

Pismo ministru obrazovanja u Vladi Republike Srbije

Završen je prvi krug anketiranja roditelja o modelu nastave u obrazovno – vaspitnim ustanovama za prvi i peti razred osnovne škole i prvi razred srednje škole u Novom Pazaru, Tutinu, Sjenici i Prijepolju u školskoj 2013/2014. godini.

Proces implementacije nastave na bosanskom jeziku u Sandžaku počeo je potpisivanjem Peticije za uvođenje nastave na bosanskom jeziku od školske 2013/14. godine, počev od 25. oktobra, 2012. godine na gradskim trgovima u Novom Pazaru, Sjenici, Tutinu i Prijepolju.

Na međunarodni dan maternjeg jezika, 21. februara ove godine javnim časovima iz bošnjačke historije i kulture počela pripremna nastava na bosanskom jeziku u 9. obrazovno-vaspitnim ustanovama u Novom Pazaru, Tutinu,

Sjenici i trajala je do 7. juna 2013. godine.

U Prijepolju je pripremna nastava počela kasnije, pa je prvi javni čas održan 4.juna ove godine. Bošnjačko nacionalno vijeće obezbijedilo je 12.000 anketnih obrazaca koji su podijeljeni direktorima osnovnih i srednjih škola u Novom Pazaru, Tutinu, Sjenici i Prijepolju. Obrasci za anketiranje roditelja o modelu nastave u 52 obrazovno-vaspitne ustanove u Sandžaku upućeni su 1. aprila 2013. godine. Anketiranje roditelja u svim osnovnim školama u Sandžaku trajalo je do 7. juna ove godine.

Drugi krug ankterianje roditelja o modelu nastave počeće 20. augusta i trajeće do 1. septembra 2013. godine. Anketiranje roditelja čija djeca pohađaju pripremni razred trajeće od 15. augusta do 1. septembra 2013. godine.

REZULTATI PRVOG KRUGA IZJAŠNJAVANJA RODITELJA O MODELU NASTAVE U OBRAZOVNO-VASPITNIM USTANOVAMA U NOVOM PAZARU, TUTINU, SJENICI I PRIJEPOLJU U ŠKOLSKOJ 2013/2014. (za I i V razred osnovnih škola i I razred srednjih škola)

OPŠTINE/ŠKOLE	OSNOVNE I SREDNJE ŠKOLE - UKUPNO ĐAKA	Za nastavu na bosanskom jeziku UKUPNO	Za nastavu na bosanskom jeziku UKUPNO (%)	Za nastavu na srpskom jeziku UKUPNO	Za nastavu na srpskom jeziku UKUPNO (%)	PROCENTUALNA ZASTUPLJENOST BOŠNJAKA U NACIONALNOM SASTAVU STANOVNIŠTVA (%)
Novi Pazar	3798	2204	58,03 (%)	1594	41,97 (%)	82,4 (%)
Tutin	1278	1131	88,50 (%)	147	11,50 (%)	93,8 (%)
Sjenica	926	753	81,32 (%)	173	18,68 (%)	79,2 (%)
UKUPNO SVE TRI OPŠTINE	6002	4088	68,11 (%)	1914	31,89	85,1 (%)

Tabela 1: Ukupni rezultati za I i V razred osnovnih škola i I razred srednjih škola u Novom Pazaru, Tutinu i Sjenici

OPŠTINE/ŠKOLE	SREDNJE ŠKOLE				
	SREDNJE ŠKOLE - UKUPNO ĐAKA	Za nastavu na bosanskom jeziku UKUPNO	Za nastavu na bosanskom jeziku UKUPNO (%)	Za nastavu na srpskom jeziku UKUPNO	Za nastavu na srpskom jeziku UKUPNO (%)
Novi Pazar	1335	571	42,8 (%)	764	57,2 (%)
Tutin	316	285	90,2 (%)	31	9,8 (%)
Sjenica	269	178	66,2 (%)	91	33,8 (%)
UKUPNO SVE TRI OPŠTINE	1920	1034	53,9 (%)	886	46,1 (%)

Tabela 2: Ukupni rezultati za I razred srednjih škola u Novom Pazaru, Tutinu i Sjenici

Iz bošnjačke zajednice

REZULTATI PRVOG KRUGA IZJAŠNJAVANJA RODITELJA O MODELU NASTAVE U OBRAZOVNO-VASPITNIM USTANOVAMA U NOVOM PAZARU, TUTINU, SJENICI I PRIJEPOLJU U ŠKOLSKOJ 2013/2014. (za I i V razred osnovnih škola i I razred srenjih škola)

	SREDNJE ŠKOLE		
	Za nastavu na bosanskom jeziku UKUPNO	Za nastavu na srpskom jeziku UKUPNO	UKUPNO
Prijepolje	12	232	244

	OSNOVNE ŠKOLE		
	Za nastavu na bosanskom jeziku UKUPNO	Za nastavu na srpskom jeziku UKUPNO	UKUPNO
Prijepolje	100	121	221

Tabela 3: Ukupni rezultati za I i V razred osnovnih škola i I razred srenjih škola u Prijepolju

OPŠTINE/ŠKOLE	OSNOVNE ŠKOLE - UKUPNO				
	UKUPNO ĐAKA	Za nastavu na bosanskom jeziku UKUPNO	Za nastavu na bosanskom jeziku UKUPNO (%)	Za nastavu na srpskom jeziku UKUPNO	
Novi Pazar	2463	1633	66,3 (%)	830	33,7 (%)
Tutin	962	846	87,9 (%)	116	12,1 (%)
Sjenica	657	575	87,5 (%)	82	12,5 (%)
UKUPNO SVE TRI OPŠTINE	4082	3054	74,8 (%)	1028	25,2 (%)

Tabela 4: Ukupni rezultati za I i V razred osnovnih škola u Novom Pazaru, Tutinu i Sjenici

OPŠTINE/ŠKOLE	OSNOVNE ŠKOLE - I RAZRED					
	UKUPNO ĐAKA	Za nastavu na bosanskom jeziku UKUPNO	Za nastavu na bosanskom jeziku UKUPNO (%)	Za nastavu na srpskom jeziku UKUPNO	Za nastavu na srpskom jeziku UKUPNO (%)	
Novi Pazar	1281	835	65,2 (%)	446	34,8 (%)	
Tutin	469	423	90,2 (%)	46	9,8 (%)	
Sjenica	337	295	87,5 (%)	42	12,5 (%)	
UKUPNO SVE TRI OPŠTINE	2087	1553	74,4 (%)	534	25,6 (%)	

Tabela 5: Ukupni rezultati za I razred osnovnih škola u Novom Pazaru, Tutinu i Sjenici

Iz bošnjačke zajednice

REZULTATI PRVOG KRUGA IZJAŠNJAVANJA RODITELJA O MODELU NASTAVE U OBRAZOVNO-VASPITNIM USTANOVAMA U NOVOM PAZARU, TUTINU, SJENICI I PRIJEPOLJU U ŠKOLSKOJ 2013/2014. (za I i V razred osnovnih škola i I razred srednjih škola)

OPŠTINE/ŠKOLE	UKUPNO ĐAKA	OSNOVNE ŠKOLE - v RAZRED			
		Za nastavu na bosanskom jeziku UKUPNO	Za nastavu na bosanskom jeziku UKUPNO (%)	Za nastavu na srpskom jeziku UKUPNO	Za nastavu na srpskom jeziku UKUPNO (%)
Novi Pazar	1182	798	67,5 (%)	384	32,5 (%)
Tutin	493	423	85,8 (%)	70	14,2 (%)
Sjenica	320	280	87,5 (%)	40	12,5 (%)
UKUPNO SVE TRI OPŠTINE	1995	1501	75,2 (%)	494	24,8 (%)

Tabela 6: Ukupni rezultati za V razred osnovnih škola u Novom Pazaru, Tutinu i Sjenici

OPŠTINE/ŠKOLE	BROJ FORMIRANIH ODELJENJA OSNOVNE ŠKOLE				
	I razred – nastava na bosanskom	I razred – nastavna na srpskom	V razred – nastava na bosanskom	V razred – nastava na srpskom	UKUPNO
Novi Pazar	46	37	41	30	154
Tutin	38	6	11	4	59
Sjenica	22	4	13	4	43
UKUPNO SVE TRI OPŠTINE	106	47	65	38	256

OPŠTINE/ŠKOLE	BROJ FORMIRANIH ODELJENJA SREDNJE ŠKOLE		
	I razred – nastava na bosanskom	I razred – nastava na srpskom	UKUPNO
Novi Pazar	18	37	55
Tutin	6	7	13
Sjenica	4	1	5
UKUPNO SVE TRI OPŠTINE	28	45	73

Tabela 7: Broj formiranih odjeljenja u osnovim i srednjim školama u Novom Pazaru, Tutinu i Sjenici

Delegacija Nacionalnog saveta romske nacionalne manjine Srbije na obeležavanju dana nezavisnosti SAD

Američki Dan nezavisnosti

Povodom Dana nezavisnosti ambasador SAD u Beogradu, Majkl Kirbi, izrazio je želju da se nastavi sa jačanjem odnosa između SAD i Srbije. Ambasador je tom prilikom poručio da bi veze između Srbije i Amerike trebalo i dalje rastu, proširuju se i jačaju.

Prijemu u američkoj ambasadi je prisustvovao državni vrh Srbije – predsednik Tomislav Nikolić, premijer Ivica Dačić, predsednik Skupštine Nebojša Stefanović, članovi Vlade i parlamenta.

Takođe, među zvanicama bio je zamenik pomoćnika američkog državnog sekretara Filip Riker, a obeležavanju Dana nezavisnosti prisustvovali su i predstavnici Nacionalnog saveta romske nacionalne manjine u Srbiji. Prisustvovali su i gradonačelnik, Dragan Đilas, pred-

stavnici poslovnih krugova, vojske, medija, kulture, verskih zajednica, političkih partija, diplomatski kor.

Kirbi je rekao da je 4. jul poseban dan za Amerikance, dan kada održavaju parade, priređuju vatromete i uživaju u izletima i roštilju.

"U tim trenucima razmišljamo o rečima iz Deklaracije o nezavisnosti u kojoj su naši osnivači objavili da su "svi ljudi stvoreni jednaki, da im je Stvoritelj podario određena neotuđiva prava, poput prava na život, slobodu i potragu za ličnom srećom", rekao je ambasador.

Te reči su, kako je istakao, suština američke demokratije i uverenja da je vlada tu da služi građanima.

Nacionalni savet romske nacionalne manjine

Mere za smanjenje broja tražioca azila

Predsednik Nacionalnog saveta romske nacionalne manjine Srbije, Vitomir Mihajlović, razgovarao je sa generalnim direktorom Direktorata za unutrašnje poslove, Stefanom Manservisijem, predstavnicima Vlade Republike Srbije, MUP-a, Ministarstva rada i socijalne politike, Tima za smanjenje siromaštva, Kancelarije za ljudska i manjinska prava i Kancelarije za evropske integracije u vezi povećanog broja tražioca azila u zemljama EU i definisanje aktivnosti za smanjenje trazioca azila.

Obaveza države Srbije je da iznađe

adekvatne mehanizme u smislu sprovodenja kratkoročnih i dugoročnih mera za smanjenje broja tražila azila u zemljama EU.

U tom smislu provođenje su i mere uvođenja sankcija prema tražiocima azila u zemljama EU, pooštravanja kontrole na granicama kao i preopruke zemljama EU da ne odobravaju molbe za podnosioce zahteva. Predlog predsednika Nacionalnog saveta romske nacionalne manjine Srbije koji je i usvojen u vidu kratkoročnih mera je humanitarna pomoć u vidu higijenskih paketa, ogreva kao i pomoć pri ostvarivanju prava na MOP.

Dugoročne mere bi trebalo da budu sistemske i usmerene na poboljšanje obrazovnog statusa, prekvalifikacije i dokvalifikacije, boljem pristupu tržištu rada i bolje zapošljavanje, rešavanje problema stanovanja, infrastrukture u romskim naseljima i slično.

Nacionalni savet romske nacionalne manjine direktno se uključuje u rešavanje ovog problema i daje svoj doprinos. S tim u vezi, Nacionalni savet Roma formiraće bazu podataka sa spiskom socijalno ugoženih romskih porodica - potencijalnih kandidata tražioca azila u zemljama EU.

Stambeno zbrinjavanje romskih porodica kroz Program seoskih domaćinstava

Prvi koordinacioni sastanak posvećen realizaciji Programa seoskih domaćinstava, koji je sastavni deo Akcionog plana Grada Beograda za preseljenje stanovnika novoformiranih naselja Makiš 1, Makiš 2, Resnik, Jabučki rit i Kijevo, organizovan je 30. jula u Beogradu, saopštila je Kancelarija za ljudska i manjinska prava.

Akcioni plan, usvojen u februaru ove godine, predviđa da 30 seoskih kuća bude kupljeno u okviru programa

"Tehnička podrška Kancelariji za ljudska i manjinska prava u sprovođenju Strategije za unapređenje položaja Roma", koji realizuje Misija OEBS-a uz finansijsku podršku Švedske agencije za međunarodnu razvojnu pomoći (SIDA).

Na sastanku su razmotrena pitanja vezana za održivost pomenutog modela stanovanja, njegovu efikasnu realizaciju i potencijalna ograničenja.

Takođe, ponuđena su i rešenja koja će se analizirati u nastavku konsultativnog procesa kako bi se svim romskim porodicima obezbedilo održivo stambeno rešenje i adekvatna integracija u lokalnu i širu zajednicu.

Sastanku su prisustvovali direktor Kancelarije za ljudska i manjinska prava, Suzana Paunović, i predstavnici Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike, Grada Beograda, Republičke agencije za stanovanje, Nacionalnog saveta romske nacionalne manjine, Delegacije EU, UNOPS-a, Kancelarije stalnog predstavnika UN u Srbiji, Misije OEBS i Danskog saveta za izbeglice.

Škola diskriminisala romske učenike

Poverenica za zaštitu ravnopravnosti utvrdila je u postupku pokrenutom po Praxisovoj pritužbi da je Osnovna škola „Đura Jakšić“ iz Kikinde diskriminisala učenike romske nacionalnosti ukidanjem romskog jezika sa elementima nacionalne kulture iz nastavnog programa za školsku 2012/2013. godinu

Nevladina organizacija Praksis saopštila je da škola nije sprovedla sopstveno anketiranje o potrebama romske dece, iako se u preliminarnoj anketi 19 roditelja izjasnilo da želi da njihova deca pohađaju romski jezik sa elementima nacionalne kulture kao izborni predmet.

Poverenica je školi preporučila da izvrši anketiranje učenika i učenica kako bi se utvrdilo da li postoji potreban broj dece zainteresovane za učenje romskog jezika sa elementima nacionalne kulture.

Takođe, školi je preporučeno da organizuje nastavu iz ovog predmeta

ako se pokaže da postoji potreban broj zainteresovanih i da preduzme sve mere kako bi se deci svih nacionalnih manjina omogućilo ostvarivanje prava na vaspitanje i obrazovanje na svom jeziku.

Stručnim uputstvom za formiranje odeljenja predviđeno je da broj učenika i učenica koji treba da budu zanteresovani za izučavanje izbornog predmeta ne može biti manji od 15 po grupi.

Po zakonu škola ima rok od 30 dana da postupi po preporuci kojom je utvrđena diskriminacija.

U školi, koja se nalazi u blizini romskog naselja Mali bedem u Kikindi, od školske 2005/06. održavala se nastava iz izbornog predmeta, podseća se u saopštenju Praksisa na osnovu čije pritužbe je postupak pokrenut.

Krajem školske 2011. godine dotadašnji nastavnik romskog jezika sproveo je preliminarnu anketu i podaci su prosleđeni školi, ali u upravi

te ustanove nisu sproveli sopstveno anketiranje o potrebama romske dece niti im je ponudila izučavanje ovog jezika, već je kao izborne predmete ponudila druge predmete.

Poverenica za zaštitu ravnopravnosti je u svom mišljenju navela da je obrazovanje romske dece posebno značajno pitanje kome je neophodno posvetiti najveću moguću pažnju, te da je škola trebalo da bude posebno obazriva prilikom ukidanja ovog izbornog predmeta.

Kako je saopštio Praksis, u Srbiji se romski jezik sa elementima nacionalne kulture izučava isključivo kao izborni predmet u nekoliko škola u Vojvodini.

Naseobine proglašene za ilegalne deponije smeća Ruše romska naselja i ograđuju zidovima

Na betonskom zidu kojim se naselje Zapad u Košicama na istoku Slovačke ogradi od lokalnih Roma, neko je belom bojom napisao krupnim slovima „Oprostite“.

Pretpostavlja se da je autor natpisa posramljen time što već 14 opština u Slovačkoj položaj Roma rešava postavljanjem zidova kojima ih ograđuje. Isti natpis osvanuo je sjevremeno i na najpoznatijem zidu dugom 150 metara kojim su se u mjestu Ostrovani 2009. godine Slovaci

ogradi od susednog romskog naselja. U Slovačkoj je u poslednje četiri godine podignuto 13 zidova oko romskih naselja i to ne samo na istoku zemlje gde je najveća koncentracija romskog stanovništva. Po podacima Evropskog centra za prava Roma, samo još u Rumuniji i Portugaliji lokalne vlasti pribegavaju takvom rešenju.

Međutim, „ni u jednoj od te dve zemlje se ne postavljaju zidovi tako intenzivno kao u Slovačkoj“, kazao je za slovački list SME Marek Silvaši iz tog evropskog centra. „Zakon protiv

diskriminacije u Slovačkoj ne reguliše dovoljno izgradnju zidova protiv Roma“, izjavio je njegov kolega iz Centra Mihal Zalešák.

Nadležna ministarstva se brane tvrdeći da nije moguće u zakonu definisati šta se može označiti kao građevina namenjena segregaciji, te da odluke prepuštaju opštinama zato što one najbolje poznaju stanje na terenu.

Gradske vlasti Košica, ovogodišnje Evropske prestonice kulture, upravo odlučuju da li će novi zid koji Rome iz najvećeg gradskog romskog geta u Slovačkoj, naselja Lunjik, sprečava da prolaze kroz susedna, srušiti. Čak i ako ga sruše to neće biti zbog protivljenja rasizmu, već zato što zid nelegalan, pošto opština nije blagovremeno pribavila sve dozvole.

To je, međutim, jedini zid koji će možda biti srušen. Zabrinutost organizacija za ljudska prava u Slovačkoj izaziva i nova praksa opština da lakše ruše romska naselja pošto su našli rupu u zakonu da ih označe za ilegalne deponije smeća. Već 402 opštine su poslale takav zahtev.

U Vranju predstavljeni rezultati projekta "Sakupljači sekundarnih sirovina za jasniju budućnost"

Osnovan Klaster sakupljača sekundarnih sirovina

Po podacima YUROM centra, više od 50 hiljada ljudi u Srbiji živi od sakupljanja sekundarnih sirovina, koji u proseku prikupe 70 odsto reciklažnog otpada. U Vranju, Bujanovcu i Vladičinom Hanu grupa Roma okupila se oko projekta "Sakupljači sekundarnih sirovina za jasniju budućnost" koji je YUROM centar realizovao od avgusta prošle godine.

Koordinator centra Osman Balić napominje da je poslednjih godina ovaj centar ukazivao na to da bi osnivanje socijalnih preduzeća i zadruga bilo dobro rešenje za upošljavanje teško zapošljivih grupa. Međutim, ni posle tri godine, zakonsko rešenje nije pronađeno upozorava on i objašnjava da je sakupljač sekundarnih

sировина najčešće pripadnik ugroženih grupa, nezaposlen, a svaki četvrti je mlađi od 18 godina. Sakupljač sekundarnih sirovina u proseku radi 11 sati dnevno, nema godišnji odmor, a zarada mu zavisi od toga koliko otpada prikupi, jer je konkurenca velika.

Sakupljač sekundarnih sirovina u proseku radi 11 sati dnevno, nema godišnji odmor, a zarada mu zavisi od toga koliko otpada prikupi, jer je konkurenca velika

„To je problem sa kojim se suočava i sindikat sakupljača sekundarnih sirovina“, napominje Balić. „Tim problemom morale bi da se pozabave i nadležne službe.“

Prva zadruga sakupljača sekundarnih sirovina koja je osnovana u Vranju pomaže svojim članovima da lakše dođu do tržišta, kaže Dejan Bajramović, koordinator Klastera sakupljača sekundarnih sirovina.

"Daje prave informacije o tome kako sebi mogu da pomognu, gde mogu najbolje da prodaju i kako da selektuju taj otpad."

Cilj projekta, u koji je CARITAS iz Luksemburga uložio 45.200 evra, je smanjenje siromaštva sakupljača sekundarnih formiranjem i inicijalnim opremanjem zadruge sakupljača sekundarnih sirovina.

U okviru projekta 50 sakupljača sirovina dobilo je CARGO tricikle, isporučene su tri prese za baliranje i očišćeno je naselje „Gornja mahala“ u dva navrata.

U Vranju i Bujanovcu organizovana je obuka za Rome o zaštiti životne sredine i zaštite na radu, regulacije naselja i uslova života, na kojima su glavne teme bile značaj zadrugarstva i učešće u saobraćaju.

U Vranju, Bujanovcu i Vladičinom Hanu ima 50 registrovanih sakupljača sekundarnih sirovina. Za njih su obezbeđeni tricikli, tri prese za pet ambalažu i zaštitna oprema.

Otvorena naučna baza u Gornjem Krivodolu

U selu Gornji Krivodol na obroncima Stare planine - opština Dimitrovgrad- u subotu 8.jula, zvanično je otvorena naučna baza za planinsko stočarstvo, u prisustvu predstavnika opštine, Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Fakulteta veterinarske medicine

iz Beograda i kancelarije Svetske banke u Srbiji. Baza je izgrađena na zajedničku inicijativu opštine Dimitrovgrad i Fakulteta veterinarske medicine, a u njeno opremanje uloženo je oko 80 hiljada evra iz sredstava Star projekta kao donacija Globanog fonda za zaštitu životne sredine i Međunarodne banke za obnovu i razvoj.

U organizaciji opštine Dimitrovgrad, 12.jula, u prisustvu brojnih institucija i udruženja, održana je manifestacija „Sa stadom buša na planinske pašnjake“.

Cilj akcije je bio promovisanje autohtonih rasa i očuvanje biološke raznovrsnosti. Dužina staze od nastavne baze za planinsko stočarstvo u Gornjem Krivodolu do mesta „Konjski kladenac“ bila je 3,5 kilometara. Učesnici manifestacije su imali priliku da se upoznaju sa kulturno-istorijskim i prirodnim znamenitostima gornjeg Visoka. U manifestaciji su učestvovali svi zainteresovani.

Prijem za najbolje učenike

Milica Marinkov i Vanja Lazov su ove godine u dimitrovogradskim školama ponele zvanje najboljih u završnim godinama osnovnog i srednjeg obrazovanja.

Kao najbolja među maturantima Vanja Lazov prisustvovala je prijemu na Belom dvoru, koji prestolonaslednik Aleksandar Drugi i princeza Katarina tradicionalno

organizuju za najbolje maturante iz svih srednjih škola u Srbiji.

Svi budući studenti dobili su diplome i tašne sa knjigom kralja Petra Drugog – „Moj život“. Prijem u čast najboljih osnovaca i srednjoškolaca priredio je i gradonačelnik Niša Zoran Perišić.

Iz bugarske zajednice

Potpisana platforma o zaštiti prava Bugara u Srbiji

U prostorijama Novinsko-izdavačke ustanove „Bratstvo“ u Nišu 15. jula predstavnici 19 nevladinih organizacija, ustanova i Nacionalnog saveta potpisali su Platformu o zaštiti prava bugarske nacionalne manjine u Srbiji. Platforma sadrži niz zahteva upućenih zvaničnom Beogradu, Sofiji i Briselu, a između ostalog, traži se otvaranje dosjeva saradnika bivše srpske Službe Državne bezbednosti.

Dve nagrade za dimitrovgradske učenice

U organizaciji Agencije za Bugare u rasejanju, juče je u Nacionalnom dvorcu deteta u Sofiji organizovana ceremonija uručivanja nagrada nagrađenima na konkursima Agencije. Među četverdesetoro nagrađenih na konkursu za likovno stvaralaštvo je i Andjela Delčev, član Pesničke radionice pri Biblioteci, učenica Osnovne škole „Hristo Botev“. Za esej o bugarskim simbolima na literarnom konkursu nagrađena je i Dragana Angelov, takođe član Radionice, učenica Gimnazije „Sv Kirilo i Metodije“.

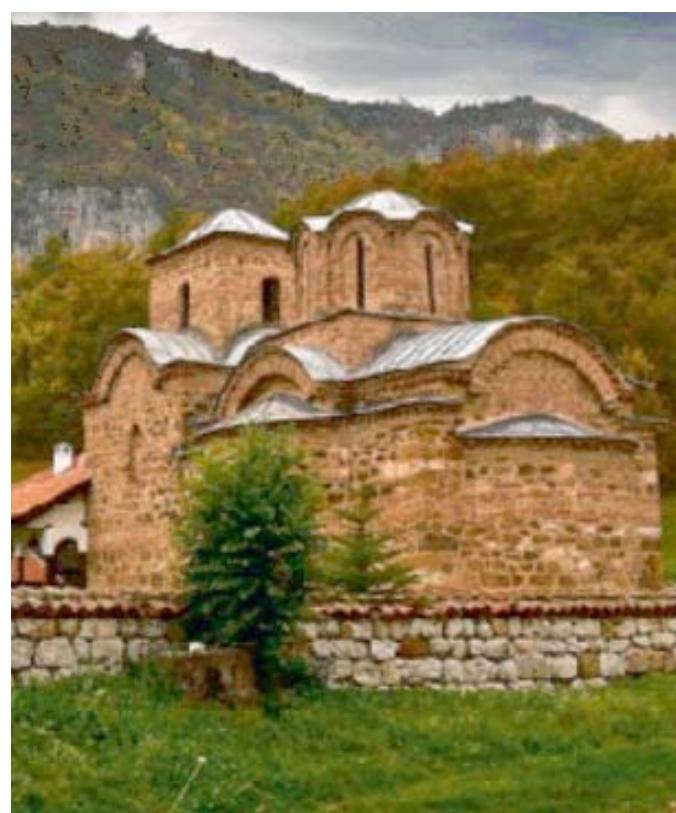

Svečanost povodom uručenja donacije sportsko-turističkom centru

„Telenor fondacija“ opremlila je Sportsko-turistički centar sa 10 lap-topova uz mogućnost besplatnog pristupa internetu narednih godinu dana. Tim povodom u Edukativno-obrazovnom centru u Sportskoj hali u Dimitrovgradu 17. jula je priređena svečanost, kojoj je pored predsednika opštine Nebojše Ivanova i zamenika predsednika opštine Zorana Petrova, prisustvovala i predstavnica „Telenor fondacije“ Sanja Rajačić. Za prisutne je priređena prezentacija projekta i način rada laptopova.

Počela 21. likovna kolonija „Poganovski manastir“

Izložbom slika nastalih u radu prošlogodišnje kolonije u galeriji „Metodi Meta Petrov“ ozvaničen je početak 21. međunarodne likovne kolonije „Poganovski manastir“. Izložbu je otvorio predsednik opštine Nebojša Ivanov, a u kulturno-umetničkom programu nastupio je Caribrodski orkestar. Ova postavka obuhvata 24 slike 12 autora. U radu ovogodišnje kolonije od 1. do 10. avgusta, okruženi divnom prirodom, koja nadahnjuje, učestvovaće 12 umetnika iz Srbije, Bugarske, Hrvatske, Italije i Danske.

Izložba fotografija makedonskog umetnika

Kokino - mistični šapat kroz večnost

Povodom obeležavanja Nacionalnog praznika Ilinden udruženje Makedonium, u ponedeljak 29. jula u Kući Đure Jakšića u Skadarliji, organizovalo je izložbu fotografija "Kokino - mistični šapat kroz večnost."

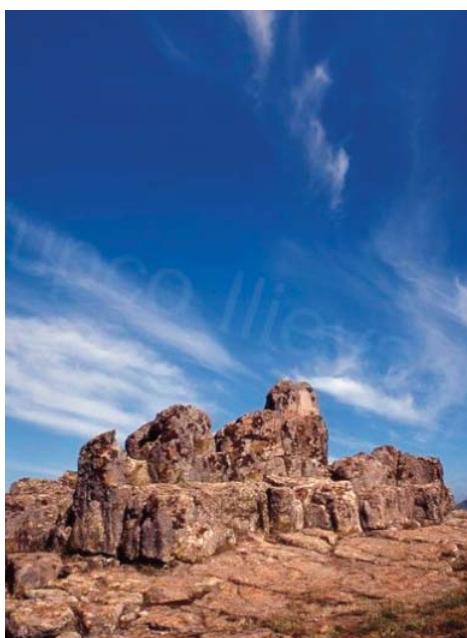
Izložba sadrži fotografije drevne makedonske meglitske opservatorije, viđena objektivom profesionalca i umetnika Ljupčeta Ilijevskog iz Skoplja.

Kokino je značajno drevno arheološko nalazište i megalitska opservatorija, koja se nalazi u severoistočnoj Makedoniji, kod grada Kumanova. Otkrio ga je 2001. godine arheolog Jovica Stankovski.

Kokino se nalazi na nadmorskoj visini od 1030 metara na vrhu Tatićev Kamen, veoma je čudnog oblika i zauzima

površinu prečnika od 100 metara. Nalazište Kokino je staro više od 3800 godina. Najstariji arheološki nalazi potiču iz gvozdenog doba, oko 7. veka pre nove ere. Prema podacima NASA, koja je ranije ove godine objavila listu opservatorija svrstanih po starosti, ona se nalazi na četvrtom mestu, odmah iza opservatorija Abu Simbel u Egiptu, Stonhendž u Britaniji i Angkor Vat u Kambodži.

Izložba, koja je deo manifestacije Dani makedonske kulture u Beogradu "Dodir Makedonije" održava se pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Srbije, Ministarstva za spoljne poslove Makedonije i Nacionalnog saveta makedonske nacionalne manjine u Srbiji, i u saradnji sa Makedonskim izdavačkim i informativnim centrom i kompanijama Stobi i Fudeks, i biće otvorena do 05. avgusta.

“Crvena ruža” - najveći festival Rusina u Srbiji

RASKOŠNI CVET U VENCU VOJVODANSKIH FESTIVALA

U Ruskom Krsturu (opština Kula u Vojvodini), od 28. do 30. juna je održana najveća i najstarija kulturna manifestacija rusinske nacionalne manjine u Srbiji, sada već 52. Festival rusinske kulturu „Crvena ruža“. Iz „Crvene ruže“ su proistekli i skoro svi drugi današnji muzičko-folklorni festivali Rusina na ovim prostorima u više mesta, tako da je od sveopšte smotre narodnog i umetničkog stvaralaštva, danas postala smotra onog najboljeg u jednogodišnjoj produkciji rusinskih kulturno-umetničkih društava. Takođe, „Crvena ruža“ je godinama i rasadnik nove muzičke produkcije za decu i odrasle na jeziku Rusina u Srbiji, što je jedinstveni slučaj u celom svetu i od pre dve godine, povodom obeležavanja svog jubileja – 50 godina neprekidnog održavanja i stvaralaštva – notni zapisi oko 950 novih kompozicija u narodnom duhu, zabavne kompozicije i nove pesme za decu rusinskih i drugih autora, biće trajno zabeležene u posebnom trotomnom izdanju, u saradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Rusina iz Novog Sada.

Iz prvoj bitne priredbe mladih srednjoškolaca i studenata Ruskog Krstura okupljenih oko tadašnjeg Kluba, koji su osmisili letnju zabavu omladine i tamičenje mladih pevača po uzoru na tadašnje poznate radio-emisije (kao što je „Mikrofon je vaš“), već tada sa današnjim imenom – „Crvena ruža“, preko Festivala Rusina i Ukrajinaca u nekadašnjoj zajedničkoj državi, postaje današnji Festival kulturu Rusina u Srbiji, koji je s godinama rastao, dodajući nove manifestacije i raznovrsne programe.

Pored tradicionalnog takmičenja pevača-amatera, kao sećanje na svoje početke, festival je predstavljao najvišu smotru kulturno-umetničkih društava sa svih prostora bivše Jugoslavije – iz Vojvodine (Srbije), Hrvatske i Bosne i Hercegovine; jedna od najstarijih manifestacija Festi-

vala je i program dece i za decu „Crveni pupoljak“, svake godine su se održavale izložbe likovnih stvaralača, naučne konferencije i tribine, takmičenje mladih pesnika. Festival je imao i svoju određenu izdavačku delatnost, na njoj su gostovali i gostuju i pripadnici drugih nacionalnih manjina, gosti iz inostranstva, tako da predstavlja i neraskidivu vezu sa Rusinima koji žive u drugim današnjim državama (a iz kojih potiču i Rusini u Srbiji), predstavlja je višednevno prestižno mesto okupljanja rusinskih umetnika, intelektualaca i omiljenu, može se reći, jednogodišnju „narodnu slavu“, pripremanu cele godine.

Ovogodišnji Festival kulture Rusina „Crvena ruža“ 28. juna su otvorili izložba likovnih radova mlade akademске umetnice iz Kule Lidije Barna i manifestacija

dece i za decu „Crveni pupoljak“. Pored 12 novih kompozicija za decu, gde je prvo mesto osvojila kompozicija „Zdravsko musavko“ Julijana Ramača, na „Pupoljku“ su učestvovali dečji muzički i folklorni ansamblji iz Novog Sada, Ruskog Krstura, Bikiča, Vrbasa, Novog Orahova,

POZDRAVNE REČI SLAVKA RACA I DRAGANA SREĆKOVA

Festival rusinske kulture „Crvena ruža“ su u subotu, 29. juna, na početku Svečanog koncerta pozdravili predsednik Nacionalnog saveta Rusina Slavko Rac i u ime potpredsednika Vlade AP Vojvodine i pokrajinskog sekretara za kulturu i javno informovanje Slaviše Grujića, njegov pomoćnik Dragan Srećkov. Slavko Rac, koji je i poslanik u Skupštini AP Vojvodine, je naglasio da se ovim povodom opet, po 52. put, u Ruskom Krsturu sreće rod, svoj kod svojega, jer je, kako je rekao, i to smisao „Crvene ruže“ – da jačamo i podržavamo jedni druge, negujemo našu kulturu i tradiciju.

- To su, prepoznali i domaćini, Krsturci, koji za organizaciju i održavanje Festivala izdvajaju posebna sredstva iz mesnog samodoprinosa, ali i lokalna samouprava – Opština Kula, koja organizaciju Festivala prati sa značajnim sredstvima. A najvažniji stub naše nacionalne odbrane je naša AP Vojvodina, kojoj i ovim povodom zahvaljujemo i preporučujemo se da nas i dalje prati isto kao i do sada – rekao je Rac, dok iz pozdravnih reči Dragana Srećkova izdvajamo:

- Festival rusinske kulture „Crvena ruža“ jedan je od najznačajnijih i najmasovnijih manifestacija u Vojvodini i u Republici Srbiji, koji čuva i afirmiše vrednosti rusinske narodne tradicije, etnološke, etnomuzikološke, etnokoreološke vrednosti Rusina na prostoru Vojvodine i osnovna karakteristika ovog festivala je njegova heterogenost, kakvu ne poznaje ni jedan kulturni prostor u Evropi. Sa svojim autentičnim kulturnim vrednostima i tradicijom, rusinska nacionalna zajednica oslikava današnju realnu kulturnu mapu Vojvodine, u svom bogatstvu narodnog stvaralačkog duha i umeća. U bogatom vencu vojvođanskih festivala, jedan od najraskošnijih cvetova pripada upravo „Crvenoh ruži“!

Šida, Đurđeva, Kucure, Mikluševaca iz Hrvatske, a prvi put i jedan igrački par iz provincije Saskatun u Kanadi, čiji su roditelji rodom iz Ruskog Krstura.

Pobednici sa drugih rusinskih festivala (takmičenja orkestara u Šidu i pevačkih grupa u Đurđevu, kao i sa Festivala nove rusinske narodne pesme Radio-televizije Vojvodine „Ružin vrt“) – Tamburaški orekstar Doma kulture Ruski Krstur, Ženska pevačka grupa KUD „Žetva“ iz Kucure i Sanja Poldruhi, nastupili su drugog dana Festivala, na Svečanom koncertu „Sred široke ravnice“. Nastup domaćih ansambala počeo je velelepnim prikazom dela rusinske tradicionalne svadbe „Kod mlade“, koji su izveli Folklorni ansambl, Ženska pevačka grupa i Tamburaški orkestar KUD „Žetva“ iz Kucure, a u koreografiji i scenskoj postavci Nikole Gubaša. Svadbarski običaji ove godine su bili inspiracija i amaterima iz krsturskog Doma kulture, koji su taj deo Svečanog koncerta završili sa blokom rusinskih narodnih pesama i igara s nazivom „Ej, kod Ane u dvorištu“, a u izvođenju Muzičko-folklornog ansambla. Koreograf je bio Joakim Rac Mimi, a muzički aranžer i rukovodilac Narodnog orkestra Doma kulturu Julian Ramač Čamo. U „rusinskom“ bloku su učestvovali i Rusini iz Hrvatske – Ženska pevačka grupa KUD „Jakim Govlja“ iz Mikluševaca, pod stručnim rukovodstvom Ane Bučko.

U bloku Svečanog koncerta posvećenom gostima

Festivala, ove godine su u Ruskom Krsturu nastupili predstavnici mađarske nacionalne zajednice iz jednog od nareprezentativnijih folklornih ansambala - „Rona“ Mađarskog kulturnog centra Nepker iz Subotice. Mнogobrojna publika na otvorenoj sceni krsturske Škole „Petro Kuzmjak“ je sa oduševljenjem pozdravila i goste iz postojbine Rusina – iz istočnog dela Slovačke Republike ansambl „Ruzmarin“ („Lelija“) iz Prešova, kao i poznatu interpretatorku stilizovane narodne muzike i kompozitorku Sofiju Fedinu iz centra zapadne Ukrajine Lavova.

Kao i ranijih godina, Festival je u nedelju, 30. juna završen takmičenjem mladih pevača-amatera za najlepši devojački i momački glas, u kojem su učestvovali 16 mladih izvođača iz Bikič Dola, Vrbasa, Ruskog Krstura, Kucure, Đurđeva, Novog Orahova, Petrovaradina i Subotice. Po odluci stručnog žirija, pobedili su Ana Rimar iz Petrovaradina i Konstantin Čordaš iz Đurđeva, koji su dobili tradicionalne nagrade - korpu crvenih ruža i stilizovani devojački sanduk, odnosno bukliju (čobanju). U takmičenju 13 izbranih novih kompozicija u zabavnom duhu, iz preko 20 koji su stugli na Konkurs „Crvene ruže“, pobedila je kompozicija „Samo tvoja“ autorke muzike i teksta Sanje Poldruhi, koja je i izvela pobedničku pesmu, a u aranžmanu Mirslava Papa.

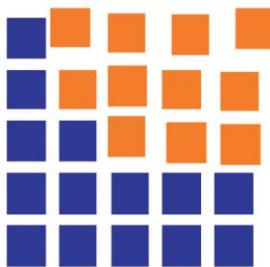
Pored kulturno-umetničkog, u pratećem programu Festivala održan je veoma posećen Krsturski sajam – susret i izložba rusinskih privrednika i zanatlija, ove godine sa temom starih zanata, a glavni organizator Sajma je Udruženje zanatlija i privrednika Ruskog Krstura i Udruženje žena „Bajka“ iz istog mesta. Takođe, održan

je i turnir u odbojci, u okviru posebne celogodišnje sportske manifestacije Rusina – Sportskih igara „Jaša Bakov“. Posle Svečanog koncerta, u Ruskom Krsturu je nastupila poznata grupa „Apsolutno romatnično“, a taj koncert je organizovan u saradnji sa Omladinskom organizacijom Krstura „Pakt Rutenorum“ i njihovim poznatim „Vodova festom“ (do sada su na „Ruži“ gostovali Đorđe Balašević, „Frajle“...).

Festivala su materijalno podržali Nacionalni savet Rusina, Mesna zajednica Ruski Krstur, Opština Kula, rešorni pokrajinski sekretarijati Vlade Vojvodine, a očekuje se i sredstva iz Ministarstva kulturu Vlade Republike Srbije.

ZA VEĆU SARADNJU RUSINSKIH FESTIVALA U SREDNJOJ EVROPI

Na inicijativu predsednika Nacionalnog saveta Rusina Slavka Raca, za vreme održavanja „Crvene ruže“ u Ruskom Krsturu je održan sastanak predstavnika rusinskih i rusinsko-lemkovsko-ukrajinskih festivala, koji se održavaju u Srbiji, Hrvatskoj, Slovačkoj, Poljskoj i Ukrajini. Razgovarano je o što boljoj saradnji festivala, o planiranju njihovog kalendara zbog mogućnosti veće razmene programa, ali i o određenom zajedničkom nastupu pred evropskim fondovima za kulturu, u cilju očuvanja nacionalnog identiteta. Iznesena je ideja o određenoj „zajednici rusinskih festivala u srednjoj Evropi“, u koju bi bili pozvani svi rusinski/lemkovski festivali (organizacije), bez obzira na njihov nacionalni predznak.

Centar za istraživanja migracija
Center for Migration Studies

Publikaciju finansijski podržava Ambasada Sjedinjenih Američkih Država iz Beograda i misija OEBS u Srbiji.
Mišljenja objavljena u biltenu ne predstavljaju nužno zvanične stavove Vlada i organizacija
koje finansiraju ovaj projekat.